

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ
ALANLARINDA YAŞADIKLARI
SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ**

(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743,
5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991,
5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999)

**6'ncı Toplantı
5 Ekim 2022 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, Araştırma Komisyonunun çalışmalarında bugüne kadar geldiği sürece, 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'ne ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Yunus Emre Ayözen'in, Bakanlık olarak yaşlıların hayatını kolaylaştırmaya yönelik yaptıkları çalışmalar ve planlanan projeler hakkında sunumu

2.- Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı İbrahim Hilmi Karslı ve Din Hizmetleri Genel Müdürü Şaban Kondi'nin, Diyanet İşleri Başkanlığının yaşlılara yönelik yürüttüğü faaliyetler hakkında sunumu

3.-Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayri Baraçlı'nın, Türkiye Belediyeler Birliği olarak yaşlılara yönelik yaptıkları faaliyetler ve vizyonla ilgili neler yapılabilecekleri hakkında sunumu

IV.- KARARLAR

1.-Komisyonun görev süresinin Aralık ayının sonuna kadar -1 ay- uzatılmasına, Komisyonun gelecek haftalarda Ankara, Kocaeli, İstanbul ve Bursa illerinde saha çalışması yapmasına ve Komisyonun Aralık ayının ikinci haftasında bir çalıştay yapmasına ilişkin kararlar

YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ ALANLARINDA YAŞADIKLARI SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983,
5984, 5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999)

6'ncı Toplantı

5 Ekim 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Erol Kaya, Araştırma Komisyonunun çalışmalarında bugüne kadar geldiği sürece, 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'ne ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Yunus Emre Ayözen tarafından, Bakanlık olarak yaşlıların hayatını kolaylaştırmaya yönelik yaptıkları çalışmalar ve planlanan projeler,

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı İbrahim Hilmi Karslı ve Din Hizmetleri Genel Müdürü Şaban Kondi tarafından, Diyanet İşleri Başkanlığının yaşlılara yönelik yürüttüğü faaliyetler,

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayri Baraçlı tarafından, Türkiye Belediyeler Birliği olarak yaşlılara yönelik yaptıkları faaliyetler ve vizyonla ilgili neler yapılabilecekleri,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyonun görev süresinin Aralık ayının sonuna kadar -1 ay- uzatılması, Komisyonun gelecek haftalarda Ankara, Kocaeli, İstanbul ve Bursa illerinde saha çalışması yapması ve Komisyonun Aralık ayının ikinci haftasında bir çalıştay yapması kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 16.59'da toplantıya son verildi.

5 Ekim 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

SÖZCÜ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)

KÂTİP: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)

BAŞKAN EROL KAYA – Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz diyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, Araştırma Komisyonunun çalışmalarında bugüne kadar geldiği sürece, 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'ne ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN EROL KAYA – Türkiye Büyük Millet Meclisinin yaşlıların sorunlarını araştırmak amacıyla kurduğu Komisyonumuzun 27'nci Dönem Altıncı Yasama Yılında da faaliyetlerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bir asrı aşan tarihimizde ilk kez Altıncı Yasama Yılı faaliyetlerini gerçekleştiriyoruz, Rabb'imden hayırlı hizmet ve kararlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Yine Meclisimizde ilk kez Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu faaliyetlerine kaldığı yerden devam etmektedir.

Sözlerimin hemen başında Komisyon çalışmalarında bugüne kadar geldiğimiz süreçle ilgili kısa bir hatırlatmada bulunmak istiyorum. Komisyonumuz çalışmalarına 1/6/2022 yani 1 Haziran 2022 tarihinde başlamıştır ve İç Tüzük'e göre süremiz 1 Kasım 2022 tarihinde; sona ermektedir. Komisyonumuzca da uygun görülürse bir aylık ek süre almayı planlıyoruz. Evet, bazen uzmanlar uzmanlığını gösteriyor ama biz hâlâ daha uzmanız yani.

Komisyonunda şimdiye kadar 5 toplantı gerçekleştirilmiş, bugün 6'ncı toplantımızı gerçekleştireceğiz inşallah. Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama faaliyetlerine ara verdiği süreçte milletvekilleri olarak sahada yaşlı hizmetlerini görme ve inceleme şansımızın bireysel olarak olduğunu ifade etmek istiyorum. Bugüne kadar 15 toplantı... Özür dilerim, bundan sonra bitinceye kadar 15 toplantı yapmayı planlamaktayız.

Komisyonunda 12 kurum, STK ve akademisyen dinlenmiştir ve komisyona 10-15 farklı sunum yaptılar bu arkadaşlarımız. Yoğunluğu dikkate alarak 57 kamu kurumu, üniversite ve STK'lerden yazılı bilgi ve belge talebinde bulunduk, şu ana kadar da 28 cevap bize intikal etti ve biz de bunu Komisyon üyelerimizle paylaşmış bulunmaktayız.

Komisyon çalışmaları için bakanlıklar ve kurumlardan 14 uzman görevlendirilmiştir, ayrıca Ankara Üniversitesinden Profesör Doktor Emine Özmete Hocamızı da Komisyon raporumuzun koordinatörü olarak görevlendirdiğimizi sizlerle paylaşmak isterim.

Komisyon, yaşlı nüfusun sorunlarını anlamak ve veri haritasını oluşturmak amacıyla kapsamlı bir saha araştırmasına ihtiyaç duymuştur. Bu konuda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdan Temmuzun 27'sinde geniş bir saha çalışması yapılması istenmiş, saha çalışması çerçevesinde oluşturulacak sorular olarak da önerilerimizi hem üyelerimizle paylaştık hem de Bakanlığa ilettik.

Komisyonumuz, kurum kuruluşları ve STK'leri dinlemenin yanında çalışmalarını yerinde görmek adına il ziyaretleri yapmayı da planlamaktadır, toplantı sonunda bu konuda görüş ve önerileriniz doğrultusunda karar almayı planlamaktayız.

Kıymetli Komisyon üyeleri, ilk toplantımızda da belirttiğim üzere, Türkiye ve dünyada bir yaşlılık gerçeği söz konusudur, rakamlara bakmamız bu konuda uygun olacaktır. Birleşmiş Milletler verilerine göre, nüfusunun yüzde 10'u 65 yaşın üzerini aşan toplumlar yaşlı toplum olarak kabul edilmektedir. Türkiye nüfusunun da yüzde 9,7'si yani yaklaşık 8,5 milyona yakın insanımızla birlikte ülkemiz artık yaşlı toplum kategorisindedir. Türkiye'de 2030 yılında yüzde 12, 2050'de yüzde 20, 2080'de de yüzde 25'lik bir dilime ulaşacak 65 yaş üstü insan olması beklenmektedir. Türkiye'de her 4 haneden birinde 65 yaş üstü insanımız barınmaktadır ve 1,5 milyon yaşlımız ise tek başına yaşamaktadır. Sürdürülebilirlik açısından dünya standartlarına göre her 4 çalışanın 1 kişiyi, yani bir emekliyi finanse ettiği bir tabloda Türkiye'de bu oranın 2 kişiye 1 kişi olarak gerçekleştiğini TÜİK'ten aldığımız verilerden de görmekteyiz. Dünya genelinde 65 yaş ve üzeri 764 milyon kişinin var olduğu ve bu sayının 2050 yılında 1,5 milyara ulaşacağı beklenmektedir. Maalesef üzülererek ifade edeyim, Türkiye ve dünya nüfusu yaşanmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımız en az 3 çocuk olmalı diye anlatırken bazen biraz espriyle takıldık ama Komisyon olarak bu gerçeğin bir kez daha altını çizmekte fayda var; hakikaten sürdürülebilirlik açısından bu yaşlı nüfusu korumak için genç nüfusla takviye etmenin önemli bir husus olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor.

Değerli arkadaşlar, birkaç gün önce, yani 1 Ekim... Bu arada 1 Ekimin benim doğum günüm de olduğunu hatırlatayım size, beni hatırlamadınız ama ben size hatırlatıyorum inşallah.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yaşlılar Günü olduğu için siz yaşlandınız.

BAŞKAN EROL KAYA – 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'nü kutladık. Kültürümüzü, değerlerimizi gelecek nesillere aktaran, bizlere daima tecrübeleriyle yol gösteren, gölgesinde hayatı doğru anladığımız kıymetli büyüklerimizin Dünya Yaşlılar Günü'nü sizlerin huzurunda bir kez daha kutluyorum. Büyüklerimize sevgi, saygı ve hürmetin sadece yılda birkaç günle sınırlı kalmayacağını, her günü onlara özel kılmamız gerektiğinin altını bir kez daha çizmek isterim.

Kıymetli arkadaşlar, Komisyon çalışmalarımızla birlikte, Türkiye'de yaşlılık ve yaşlılara bakışımızı -gerek hukuki metinlerimiz gerek hizmet çeşitliliği gerek yaşlıların sosyal hayata ve iş gücüne verimli katılımı ve gerekse dünyadaki güzel örneklerle birlikte- değiştireceğimize inancım tamdır.

Bugün Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızı, Diyanet İşleri Başkanlığımızı ve Türkiye Belediyeler Birliğini dinleyeceğiz.

Şimdi, müsaadenizle Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı adına öncelikle Bakan Yardımcımız Sayın Selim Dursun Bey'e, Strateji Geliştirme Başkanımız Yunus Emre Ayözen Bey'e ve Strateji Geliştirme Başkanlığı Hareketlilik Yönetimi ve Erişilebilir Ulaşım Daire Başkanı Sayın Musa Yazıcı Bey'e "Hoş geldiniz." diyorum ve sizleri dinliyoruz.

Sayın Bakan Yardımcımız Selim Bey, söz sizde.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Yunus Emre Ayören'in, Bakanlık olarak yaşlıların hayatını kolaylaştırmaya yönelik yaptıkları çalışmalar ve planlanan projeler hakkında sunumu

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi vekil arkadaşlarımız; hepinizi sevgi saygıyla selamlıyorum; Komisyona katılan diğer STK'ler ve bakanlık temsilcilerini de saygıyla selamlıyorum.

Efendim, tabii, bir farkındalık hakikaten... Sayın Başkanım “1 Ekim Yaşlılar Günü.” dedi, 65’i doldurmaya artık az kalmış bir kardeşiniz olarak biz de bu kategoriye girmenin artık heyecanı mı diyelim... Sayın Başkanım, dün espiyle şunu söyledim: Yaşlıların hayatta karşılaştıkları problem vesaire tamam ama Komisyon toplantısı bana nasip oldu, herhâlde “Hazırlığımı yap şimdiden.” denir gibi.

Hayatı kolaylaştırmak için Meclisimizin almış olduğu bu kararı, araştırma komisyonu kurulmuş olmasını hakikaten çok değerli buluyorum; gerçekten, şu ana kadar yapmış olduğunuz toplantılar ve bundan sonra yapacağınızı ifade ettiğiniz 15 toplantıda bizlerin de bir katkısı olursa... Tabii, bürokrasi tarafında, Bakanlık tarafında hayatı kolaylaştırmak için neler yaptıklarımızı kısa bir sunumla kardeşlerimiz de takdim edecekler, neler yapmamız gerektiğine dair de buradan birtakım fikirlerinizi de alacağız ama yaşlılıkla ilgili durumda Türkiye’imizde adına düşündüğümüzde, geçen günlerde duyduğumuz bir şeyi ben de ifade etmek istiyorum müsaadenizle: Doğurganlık oranının 1,7’ye düşmüş olduğu Türkiye’imizde belki söylediğiniz tarihlerden çok daha önce yaşlı nüfus oranı çok fazlasıyla aşılmış olabilir. Bunun için de esasında sosyal olarak hakikaten ailelerimizin, çocuklarımızın, gençlerimizin geleceğe nasıl baktıklarına, niye evliliği düşünmediklerine dair konularda başka bir boyutuyla da öneriler olabilir, yapılabilir diye düşünüyorum.

Hayırlı çalışmalar olmasını diliyorum inşallah.

Efendim, vaktimiz ne kadardır Sayın Başkanım?

BAŞKAN EROL KAYA - Herkes için ve sizin için de geçerli -siz Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olduğunuz için zamanı daha hızlı kullanacağınıza inanıyorum- yirmi dakika ama siz daha az kullanabilirsiniz.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN - Yani Bakanlık ekibinin tamamına mı efendim?

BAŞKAN EROL KAYA - Evet hepinize yirmi dakika.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN – Peki, efendim.

Bugüne kadar yapmış olduğumuz çalışmalarda tabii ki hayatı kolaylaştırmaya yönelik birçok şeye imza attık, efendim, ben Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında 2002 Aralık ayından itibaren çalışmaya başlamıştım, kısa kısa 2 dönem vekillikten sonra tekrar Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında bu millete, bu devlete hizmet etmek nasip oldu. 2003-2004 yıllarından itibaren biz erişilebilirlik adına, gerçekten erişilebilme problemi olan vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştırmak için çeşitli kurumlarla, kamu kurum kuruluşlarıyla da birtakım işlere önyak olduk, hatta 2004 yılının sonunda bu manada bir daire başkanlığı kurma adına bir girişimimiz olmuştu, bunların tabii, daha ileri seviyeye gelmesi birtakım altyapı çalışmalarının olmasıyla olur.

Bir sunumumuz var, o zaman sunumu yapalım, yaptıklarımızı kısa kısa arkadaşlarımızla aktaralım, sizinle paylaşalım; gelecek sorularınızı ve önerilerinizi de dinleyelim.

Hayırlı çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – İnşallah, sorularda zaten zaman vereceğiz size.

Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN – Strateji Geliştirme Başkanımız Yunus Emre Bey sunumumuzu yapacaklar efendim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI YUNUS EMRE AYÖZEN - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum Bakanlığımız adına.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın “Herkes İçin Erişilebilir Ulaşım” mottosuyla ortaya koyduğu vizyonu kısaca ben size yaptığımız çalışmalarla anlatmaya gayret edeceğim. Özellikle sunum boyunca, mevcut mobilitayı arttıran, herkes için mobilitayı arttıran dünyadaki trendler, ulaştırma ve altyapı politikaları, Ulaştırma ve Altyapı Lojistik Ana Planı, Erişilebilir Ulaşım Stratejisi ve Eylem Planı ve planlanan projelerimizden hızlıca bahsedeceğim.

Dünya nüfusu artarken Türkiye’nin de nüfusu artıyor ve dünyada yüzde 50’si kentlerde yaşayan nüfusun yüzde 70’e çıkacağını ve dünya ekonomisinin yüzde 90’ından fazlasının bu kentlerde üretileceğini söylememiz mümkün; bu olurken yolcu sayısı ve yolcu/kilometre cinsinden de baktığımızda bugünkü hareketliliğin 2 katına çıkacağını öngörüyoruz.

Dünyada kentlerin yoğunlaşmasıyla, özellikle megakentlerin ortaya çıkmasıyla, 10 milyon nüfusun üzerindeki kentlerin ortaya çıkmasıyla birlikte bunların daha da artacağını, bugün 34 tane megakent varken bu sayının 48’e, yıllara sâri de 80’e ulaşacağını söylememiz mümkün ve bu da kentlerdeki sıkışıklığın artacağını bize gösteriyor.

Tabii, mobilitayı etkileyen birçok faktör var, demografik yapılar, seyahat davranışları, altyapı faktörleri, sosyal faktörler veya psikolojik etkenler; bunları göz önünde bulunduruyoruz ve özellikle şehirleşmenin getirdiği artış, sürdürülebilirliği ön plana koyduğumuz karbon emisyonunu azaltıcı önlemler ve bağlantılı otonom paylaşımli elektrikli araçların ortaya çıkması ve akıllı ulaşım sistemleriyle bunların desteklenmesi hususları ön plana çıkıyor.

Yine, yeni nesil şehir içi ulaşım sistemlerinde özellikle araç paylaşımının ve seyahat paylaşımının, mikromobilitate araçlarının ön plana çıktığını söylememiz mümkün ve sürdürülebilirlik önlemleriyle kentlerde yeşil şehir, karbon sıfır şehir bölgeleri, emisyon vergileri gibi trafik yoğunluk bölgeleri oluşturarak ekstra ücretlendirme unsurlarını ön plana çıkarmaya başladılar. Tabii, yoğunluk arttıkça şehirler de birtakım önlemler alıyor, işte, Paris de Londra da büyükşehirler de mega şehirler de bunlara örnek önlemler alıyor. En ön plana çıkan 4 ana trendi inceleyecek olursak: Özellikle yeni araçlarda elektrikli araçların ön plana çıkması, ulaşım modlarında paylaşımli araçların ortaya çıkması, özellikle erişilebilirliğin artması adına hem yaşlı hem engelli vatandaşlarımızın paylaşımli araçlarla seyahat etmesi, bir taraftan da otonom araçların gün yüzüne çıkması ve tam otonom şekliyle 2035 yılına kadar bunların ciddi anlamda oranının artacağı, bağlantılı araçların özellikle kullanılmaya başlanılarak araç-araç konuşmalar, yol-araç konuşmaları gibi unsurların ön plana çıkacağı ve teknolojinin gelişmesiyle bunların önümüzdeki yıllarda daha fazla kullanılacağını söylememiz mümkün.

Diğer taraftan, otonom mobilitayla birlikte özellikle otobüs yolculuklarının 2035 yılında bugüne nazaran yüzde 30 civarında mobilitayı artıracığını ve özellikle otonom servis, daha özel araçların otonom şekilde, özel yolculukların otonom şekilde yapılacağını, taksi ve servislerin bu mobilitayı artıracığını söyleyebiliriz.

Sayın Başkanım, tabii, bütün bu planlamalar ışığında bu planlamaları, bu trendleri göz önünde bulundurarak yaptığımız planlamalarda bazen öngörülmeleyen unsurlarla karşı karşıya geldiğimizi görüyoruz. İşte, pandemi bunlardan bir tanesi, aylar süren bu etken hem bizim aylarımıza neden oldu hem de dünyanın ekonomik anlamda ciddi anlamda geri gelmesine neden oldu; 10 trilyon doların üzerinde bir etki yaptığını görüyoruz. Tabii, bu planlamalarımızı yıllara sâri yaparken bu unsurları da göz önünde bulundurmamız gerektiğini biz fark etmiş olduk. Tabii, bu çıkışı, özellikle pandemiden dolayı bir aksama çıkışı ekonomik desteklerle ülkelerin her biri kendi çapında yaptılar, hem ABD hem Çin hem Türkiye destek paketleriyle, bir taraftan da altyapı yatırımlarıyla bu çıkışı sürdürdü. Tabii, biz bu pandemi döneminde hiçbir şekilde geri durmadan, hatta yatırımlarımızı artırarak son 20 yılda 183 milyar dolar yatırıma ulaşmış bulunmaktayız ve bunların çarpan etkisi çok daha yüksek oluyor doğrudan, dolaylı ve tetikleyici etkileriyle. Örneğin gayrisafı millî hasılaya 548 milyar dolarlık etki sunmuş olduk ve yıllık tasarruf etkisi de 28 milyar dolara yaklaştı.

Tabii, biz bu etkileyen faktörleri de göz önünde bulundurarak yeni bir vizyon ortaya koyduk. İnsan, yük ve data taşıyan -en uygun şekilde, en efektif şekilde, optimum şekilde taşınmasını sağlayacak-Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Ulaşım Ana Planı ve stratejik planları dâhilinde lojistik mobilite ve dijitalleşmeyi odak noktası belirleyerek altyapı yatırımlarına devam etti.

Yine, yatay kesişenlerinde, yönetim, insan kıymetleri, kalite ve verimlilik, emniyet ve güvenlik, toplumsal sürdürülebilirlik -bugün burada en çok öne çıkacak unsur- finans yönetimi, regülasyon ve teknolojik unsurları biz yatay bileşenler olarak kabul ediyoruz ve 5 sektörümüzde de -kara yolu, demir yolu, hava yolu, deniz yolu ve haberleşme sektöründe- bu unsurları göz önünde bulundurarak yatırımlarımızı sürdürüyoruz. Tabii, bunlar göz önünde bulundurulurken ciddi anlamda veriler kullanarak, toplayarak bir planlama gerçekleştiriyoruz. Örneğin, motorlu araç sayısının, otomobil sayılarının artışı biz takip ediyoruz ve bu model çerçevesinde bunların gelecek perspektiflerini çıkartıyoruz. Aynı şekilde, araç sahipliklerini, nüfusun artışı, istihdamı, öğrenci sayılarının artışı ve yaşlı ve engelli nüfusumuzun ne noktalara ulaşacağı gibi verileri toplayıp modelimizde -karmaşık bir model olsa da- bunların model atamaları sonucunda nereye, ne yatırım yapacağımızı planlıyoruz ve bu planlama dâhilinde otuz yıllık projeksiyonumuzu çıkarttık. 197 milyar dolarlık bir yatırım projesi ortaya koyduk; bunların başını demir yolu sektörü, 2'nci olarak da haberleşme sektörü çekiyor. Özellikle, ortaya koyduğumuz planlamada çevreci, dijital ihracat ve hareketlilik odaklı bir sürdürülebilir senaryo ortaya koyduk ve bu sonuç itibarıyla 2053 yılında yolcu hareketliliğinin bugüne nazaran 2,2 kat artacağını yani bugün, yolculuğun yılda 1 milyar 906 milyondan 4,3 milyara çıkacağını hesapladık. Tabii, bu hesaplamalar dâhilinde de otuz yıllık projeksiyonumuzu yaptık ve gayrisafı millî hasılaya bunların, bu yatırımların yaklaşık 1 trilyon doların üzerinde etki yapacağını ve bu yatırımların toplamda 27 milyon kişiye istihdam sağlayacağını hem faaliyet hem de yatırım döneminde öngörüyoruz.

Tabii, bu ulaşım ana planının alt bileşenleri olan erişilebilir strateji ve eylem planı, akıllı ulaşım sistemleriyle herkes için erişilebilir ulaşım stratejimizi perçinliyoruz. Yaptığımız dört yıllık plan çerçevesinde Bakanlık olarak temel amacımız, bir noktadan diğerine seyahat sırasında kesintisiz ve güvenli bir şekilde bireysel olarak hareket edebilmeyi, diğer bireylerle eşit koşullarda ulaşım hizmetlerinden yararlanabilmeyi, ulaşım zincirinin her halkasında erişilebilirliğin kesintisiz sağlanmasını amaçladık. Bu eylem planı çerçevesinde ulaşım hizmetlerinin her yerde, herkes için ve her zaman erişilebilirliğin, yeni ulaşım girişimlerinin tamamen erişilebilir olmasını sağlayacağız ve ulaşım erişilebilirlik dikkate alınmadan ortaya konulmuş mevcut ürün ve hizmetlerin mümkün olan en yüksek seviyede uyarlanarak erişilebilir hâle getirilmesini takip edeceğiz. Türkiye'deki erişilebilirliğe göre araç ve durak türlerinin yapısının mevcut durumunu incelediğimizde, bunların da geliştirilmesi, daha da ileri noktaya getirilmesini görüyoruz.

Bu anlamda her adımda farklılıkları ortadan kaldıran bir ulaşım ve haberleşme ağı oluşturma vizyonumuz çerçevesinde 6 stratejik amaç, 14 stratejik hedef belirledik. Stratejik amaçlarımızda farkındalığın artırılması, altyapı-üstyapı ve araçların erişilebilirliğinin iyileştirilmesi, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, düzenleme ve denetlemenin güçlendirilmesi, yönetim yapısının güçlendirilmesi ve ulaşım türleri arası entegrasyonun güçlendirmesi hususları ön plana çıktı. Buna bağlı olarak 14 tane stratejik hedefimiz de... Ulaşımda erişilebilirlik konusunda farkındalığın artırılması, koordinasyonun güçlendirilmesi, erişilebilirlikteki ilerlemenin izlenmesi ve değerlendirilmesi, ihtiyaç duyulan mevzuat ve standartların oluşturulması, mevzuat standartlarına uygunluğunun sağlanması, erişilebilirlik yönündeki verilerin bulunması ve sağlanması, eylem planı izleme ve değerlendirme dijital platformunun kurulması, farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılarak sürdürülmesinin sağlanması, erişilebilirlikte hizmet kalitesinin öncelikli bir unsur hâline getirilmesi, erişilebilir ulaşımın dijitalleşme ve teknolojik inovasyonla desteklenmesi, erişilebilir ulaşımın evrensel tasarımlar ve yeniliklerle desteklenmesi, seyahat davranışları boyunca erişilebilir bilgi ve işaretlerinin sağlanması, erişilebilir ve etkili biletlemenin tüm ulaşım alanında etkinleştirilmesi ve entegre ulaşım modlarıyla kesintisiz erişilebilir seyahatin sağlanması hedefleri doğrultusunda da çalışmalarımıza başladık ve bu hedefleri bir bir takip ediyoruz Sayın Başkanım. Örneğin, farkındalığın artırılması hususunda hem iç paydaşlarımıza, belediyelere, kamu kurumlarına vesaire hem kendi çalışanlarımıza hem de eğitimcilerin eğitimlerini vermeye başladık ve bu yıl 1.080 kişiyi eğitime tabii tuttuk.

Yine, özellikle altyapı ve üstyapı araçlarının erişilebilirliğinin iyileştirilmesi hususunda, örneğin, havalimanlarımızda engelsiz hava yolu ulaşım hizmetlerini sunmaya başladık ve bunlar için bir ayrıcalık ortaya koyuyoruz. Seyahatinin başlangıcından sonuna kadar tüm unsurlarda bu konforu vatandaşlarımızla buluşturuyoruz. Yine, 57 havalimanımızın 34'üne erişilebilirlik belgesi aldı ve bu anlamda diğer havalimanlarımızın da bunu tamamlaması üzerine valiliklerimizde çalışmalarımızı koordineli yürütüyoruz. Erişilebilir metrolarda tüm erişilebilirlik alanlarını ve hizmetleri takip ediyoruz ve bunların eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesini sağlıyoruz. Aynı şekilde hızlı tren istasyonlarımızda tüm unsurları takip ediyoruz.

Alınan kararlar, 2013 yılından bu yana 65 yaşüzeri vatandaşlarımızın özellikle şehir içi, kent içi toplu taşımayı ücretsiz kullanması için alınan kararlar ve demir yolu ve deniz yolunda şehirler arasındaki ulaşımında yüzde 50 indirimli kullanılmasına yönelik yapılan çalışmalar neticesinde 2022 yılında 414.760 kişinin yüzde 50 indirimli yolculuk etmesini sağladık. Özellikle, demir yolu, hava yolu istasyonlarımızda Turuncu Masa hizmetleriyle... Yolculuğun başlangıcından sonuna kadar Turuncu Masadaki arkadaşlarımız özellikle erişimi kısıtlı bireylere ve yaşlı misafirlerimize başından sonuna eşlik ederek yolculuğu tamamlamasını sağlıyorlar. Bunun için de 2022 yılında 26.303 vatandaşımıza hizmet verdik ve bir taraftan da bu hizmetin kalite kontrolünü yapıyoruz, takibini yapıyoruz; yüzde 99,7 memnuniyet oranı gerçekleştirdik.

PTT hizmetleriyle emekli maaş ve sosyal yardım ödemelerini, e-devlet hizmetlerimizi adrese teslim ederek e-devlet şeffelerini kullanmasını sağlıyoruz. Diğer taraftan valiliklerimizle iş birliği çerçevesinde birtakım denetimler gerçekleştiriyoruz Emniyet mensupları vasıtasıyla ve bu yapılan denetimlerin sonucunda iyileştirmelerin takibine valiliklerimizle birlikte devam ediyoruz. Yine, birtakım düzenlemeler yapıyoruz ve yaşlıların, özellikle sağlık durumu elverişli olanların ve sağlık kontrolü çerçevesinde 65 yaşüstü sürücülerin 69 yaşına kadar araç kullanımına izin verdik ve 10 bin kişinin bundan faydalanmasını sağladık.

Yine bu yapının, Erişilebilirlik İzleme Değerlendirme Kuruluyla birlikte bu işlerin takip edilmesiyle ilgili bir yönetmelik taslağı hazırladık ve sizlerin huzuruna getirmek üzere hazır şu anda. Ulaşım türleri arası entegrasyonun güçlendirilmesi, ulaşım ağının kapsamının iyileştirilmesi ve tam entegrasyon unsurları hususunda çalışmalarımız devam ediyor. Diğer taraftan, özellikle, erişimi kısıtlı bireylerin bire bir kullanabileceği “Herkes İçin Hareketlilik” uygulamasının yazılım çalışmalarına başladık. Bu anlamda yaşlı ve engelli bireylerimizin sosyal, ekonomik hayata katılımlarını arttırmak ve bağımsız hareketliliği arttırmaları için bu uygulama sayesinde kendileri rotalama yapma, engelli ve yaşlı hizmetlerine buradan ulaşabilme, canlı bağlantı sağlama gibi, PttKart’la entegre bir uygulama çalışmasını sürdürüyoruz; hatta ve hatta bu uygulama sayesinde refakatçi uygulamasını da hizmete almış olacağız. Yine bahsettiğim gibi, Türkiye Kart kesintisiz hizmetini bu uygulamanın içerisine dâhil etmeyi Aile Bakanlığıyla birlikte planlıyoruz ve bu anlamda yaşlılarımızın farklı şehirlerde entegre bir şekilde hiçbir başka kartı almadan tek kart vasıtasıyla yolculuklarını gerçekleştirmesini sağlayacağız ve bu çalışmayı da Konya ilinden pilot olarak başlatıyoruz. Kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik ve yine yurt dışında kullanılan bazı yeni veya bizim geliştirdiğimiz uygulamaları hem Türkiye’ye Kart hem de mobil uygulamalarımız vasıtasıyla entegre ediyoruz ve burada özellikle alzaymır gibi rahatsızlıkları olan bireyler için mobil uygulama ve çağrı merkeziyle entegre akıllı bileklik uygulaması ve kart uygulamasını planlıyoruz.

Yine, AR-GE çalışmaları kapsamında Bakanlığımızdaki Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Araştırmaları Merkezi ve Başkanlığımız koordinasyonunda AR-GE çalışmalarını devam ettiriyoruz. Yıldız Teknik Üniversitesiyle aramızda yapılan protokol kapsamında geliştirdiğimiz yönetim yapısının güçlendirilmesi hususunda, sürdürülebilir hareketlilik indeksi çalışmasıyla il il, hangi il, hangi detayda hareketlilik indeksine sahip şeklinde puanlayarak illerimizin bu anlamda takibini devam ettiriyoruz.

“Erişilebilir ulaşım 84 milyon biletimiz var.” mottosuyla saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyoruz, özellikle zamana gösterdiğiniz hassasiyetten dolayı.

Şimdi Diyaneti dinleyeceğiz. Soruları sonda yapalım, prensibimizi gene uygulayalım.

IV.- KARARLAR

1.-Komisyonun görev süresinin Aralık ayının sonuna kadar -1 ay- uzatılmasına, Komisyonun gelecek haftalarda Ankara, Kocaeli, İstanbul ve Bursa illerinde saha çalışması yapmasına ve Komisyonun Aralık ayının ikinci haftasında bir çalıştay yapmasına ilişkin kararlar

BAŞKAN EROL KAYA - Şöyle bir şey yapabilir miyiz, arkadaşlardan ricam olsa: Alacağımız kararlar var. İmzalarınızı bir alalım hazır buradayken çünkü bazı arkadaşlar birazdan ayrılacaklarını söylediler.

Onları hemen sizinle paylaşayım:

Komisyonun görev süresinin aralık ayının sonuna kadar, bir ay uzatılmasıyla ilgili talebi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkincisi önümüzdeki hafta sahaya çıkmayla ilgili. Çarşamba günü toplantı yapıp perşembe günü Ankara’daki şeyleri gezmeyi uygun görür müsünüz yoksa sadece perşembe günü mü yapalım?

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ayın kaç oluyor?

BAŞKAN EROL KAYA – 13/10/2022. Yani biz çarşamba günü yine bu toplantımızı yapalım, perşembe sabah da Genel Kurul öncesinde birkaç saat uygun görürseniz, sabah saat on gibi, on bir gibi...

Önümüzdeki hafta çarşamba aynı saatte toplantı, perşembe sabah Ankara; uygun mu?

(AK PARTİ ve CHP milletvekillerinden “Uygun.” sesleri)

BAŞKAN EROL KAYA - Tamam, bunu geçtik, güzel.

Şimdi, bir sonraki hafta Kocaeli...

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Tarih?

BAŞKAN EROL KAYA – 20’sinde gidip cuma günü dönelim, cuma günü de dâhil yani perşembe sabah çıkacağız, perşembe akşamı kalacağız bir şehirde, cuma günü akşam döneceğiz.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Neresiydi?

BAŞKAN EROL KAYA – Kocaeli, İstanbul ve Bursa.

İki günde mutabık mıyız? Şekline karar verelim.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Hangi günleri kastettiniz?

BAŞKAN EROL KAYA – 20 Ekim Perşembe sabah yola çıkacağız; akşam kalınacak, ertesi gün yine devam programa, yaşlılara uygun bir şekilde. Cuma gün akşam döneceğiz veya cuma gün akşam herkes serbest olacak.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – İstanbul’dan da katılabiliriz değil mi?

BAŞKAN EROL KAYA – Tabii, hiç sorun yok.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Perşembe Meclis çalışıyor.

BAŞKAN EROL KAYA – İzin alacağız, sahayı görmemiz gerekiyor.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Cuma günü yapsak programı.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Hocam, bunu salı, çarşamba, perşembeye alın; komisyon olarak çalışıyoruz değil mi?

BAŞKAN EROL KAYA – Cihangir, sen şimdi seçimi unuttun, sekiz ay sonra seçim var; bu arkadaşlarımızın her birisinin seçimde ve partide görünmeleri lazım. Böyle komisyonu bahane edip şey olduklarında... Hayatıyla oynama kimsenin yani sen tecrübelisin ama benim de biraz tecrübemi dikkate al.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Olsun, ben bu konularda yeterince tecrübeliyim, endişe etmeyin.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet, bir haftayı şey yapamayız.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – 20-21’i perşembe, cuma...

BAŞKAN EROL KAYA – Ben şöyle yapayım mı arkadaşlar? Haftaya perşembede mutabıkız, bir sonraki haftayı konuşacağız.

Teşekkür ediyorum.

Bir de aralığın son haftası, 2’nci haftasında bir çalıştay planlıyoruz yani Komisyon raporu son şeklini almadan evvel bir çalıştayla da bunu bir taçlandıralım diye bir planımız var. Bunu da bilgilerinize arz etmiş oluyorum.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ayın kaç?

BAŞKAN EROL KAYA – Aralığın 2’nci haftası.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Çalışmalar bittikten sonra mı?

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, bitmeden, raporu yazmadan önce çalıştay yapacağız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Normalde 1 Aralıkta bitecek değil mi?

BAŞKAN EROL KAYA – 1 Ocak artık, karar aldık ya, az evvel oyladık.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ha, 1 Ocakta, tamam.

BAŞKAN EROL KAYA – Tamam mı arkadaşlar?

Mutabık kaldık, hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ediyoruz.

III.- SUNUMLAR (Devam)

1.- Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Yunus Emre Ayören'in, Bakanlık olarak yaşlıların hayatını kolaylaştırmaya yönelik yaptıkları çalışmalar ve planlanan projeler hakkında sunumu (Devam)

BAŞKAN EROL KAYA - Kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi sorulara geçiyoruz. Soru sormak isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Neslihan Hanım, buyurun.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben şeyi sormak istiyorum: Türkiye Kart Projesi'yle ilgili çalışmalar hakkında biraz daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz, proje ne aşamada?

Bir de daha önce pilot uygulama yapılacağı açıklanmıştı, durum nedir? Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Soruların hepsini alalım ondan sonra cevaplayacağız.

Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben öncelikle sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, yaşlı olmak artık ülkemizde saygın bir şey ama her geçen gün sanayinin ve teknolojinin gelişmesiyle maalesef yaşlılar hem öteleniyor hem de birer yük olarak görülmeye başlandıkları bu süreçte toplumdan dışlanıyorlar ve eve kapanmak durumunda kalıyorlar, sosyal bir yapı içerisinde yer almak durumunda kalıyorlar. Dolayısıyla, 65 yaşüzeriyle ilgili hani, demir yolu, kara yolu, uçak ve diğer ulaşım alanlarında tıpkı yerel yönetimlerde olduğu gibi -sanıyorum yüzde 50, yanlış anladıysam düzeltin lütfen- yüzde 50 bir indirim sağlıyorsunuz. Hani, onlara hayatın içerisinde yer almalarına dair böyle ücretsiz bir ulaşım olanağı sağlanabilir mi? Sanıyorum, 8 milyona yakın yaşlı var şu anda ülkemizde yani 65 yaşüzeri yaşlı sayıldığı için. Bu ekonomik olarak çok büyük yük getirir mi? Başka bir finans kaynağı bu konuda araştırılabilir mi, buna dair bir proje yapılabilir mi? Öncelikle bunu bir sormak istiyorum.

Yine, tabii, ömür uzadı, daha çok, ileri yaştaki kadınlar daha fazla hayatta. Kadınların da hayatın içerisinde olmasına dair projeler üretilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Dijital olaylara çok yatkınlığı yok yaşlı insanların, dijital konusunda eğitilmeleri konusunda Ulaştırma Bakanlığı bir şey yapıyor mu? Yani tamam, dijital şeyler sağlamışsınız ama bunları kullanabilecek... Çünkü maaşını çekemeyen yaşlılar var, biliyoruz, işte, o dijital ortamları kullanamayan yaşlılarımız var. Dolayısıyla, Ulaştırma Bakanlığının bu dijital okuryazarlığın artırılmasına ilişkin bir çalışması var mı? Bunu sormak istiyorum.

Yine, tabii, refleksleri zayıflıyor, araba kullanma yetileri azalıyor. Siz “65 yaşı 69 yaşa çıkardık.” dediniz ama hani, bu da bir risk değil mi? Belki onların ulaşımını sağlayabilecek, o ulaşımı sağlayabilecek insanların istihdam edilmesi, insanların, işte, evinden alınıp hastaneye götürülmesi, yerel yönetimlerle iş birliği hâlinde bu yapılabilir mi? Yine onu bir sormak istiyorum.

“Erişilebilir.” dediniz bir de birçok konuda başlıklara “Erişilebilir... Erişilebilir...” diyorsunuz, bunların ne kadarını gerçek hayatta gerçekleştirebildiniz, bunu sormak istiyorum.

Bir de yaşlıların, tabii, hepsi 65 yaş üzeri atıl konumda değil. 65 yaş üstü insanların hem yaşamlarını sürdürebilmeleri... Tabii, ülkemiz gibi işsizliğin bu kadar yoğun olduğu bir ortamda ne kadar hayata geçebilir bilmiyorum ama 65 yaş üstü insanların örneğin tren istasyonlarında bilet satabilmeleri hem onları hayata katıp hem de ekonomik anlamda belki bir destek sağlayacaktır çünkü dünyada böyle bir trend var, ömür boyu çalışma gibi bir trend var. Buna ilişkin bir çalışma yapıyor musunuz, bunu da sormak istiyorum.

Son olarak da şuraya bir not almıştım; yollara, kaldırımlara, trafiğe yani o fiziksel ortamlara yaşlıların kolaylıkla erişebileceği çalışmalar yapıyor mu Ulaştırma Bakanlığı, bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Hüseyin Bey, Başkanım, buyurun.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum, gayet güzel bir sunum olmuş.

Benim sormak istediğim soru, erişilebilir ulaşım stratejilerinde kurumsal kapasitenin geliştirilmesi. Turuncu Masa hizmet noktalarının yolcu sayısı verilmiş, 26.303. Ama kaç ilde yapıldı, bunu bir öğrenmek istedim. Daha doğrusu yani yine bu eylem planı içerisinde her başlık altında “Planlıyoruz.” “Yapıyoruz.” “Standart oluşturuyoruz.” “Güçlendiriyoruz.” gibi ifadeler var. Ne zaman başlayıp ne zaman biteceğiyle ilgili -yani tabii, bu eylem planı 2021-2025 arası ama- bunların neresindeyiz, onlarla ilgili bir bilgi edinmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki, teşekkür ediyoruz.

Kemal Bey...

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kurum temsilcileri, sizler de hoş geldiniz, sunumlarınız için de teşekkür ediyoruz şimdiden.

Türkiye’de genel olarak sürekli tartışma konusu olan bir konu var, Ulaştırma Bakanlığı temsilcileri de burada olduğuna göre onlara da sormak istiyorum, daha önce hava yollarında vesaire belli yerlerde yaşandı. Şimdi, belirli yaştaki insanlar Türkiye’de... Tabii, gençler genellikle her dili biliyor yani Türkçeyi biliyor en azından, başka diller bilenler de var ama yaşlıların içinde, benim çokça rastladığım, hiç Türkçe bilmeyen insanlar var. Onlara yönelik bir hizmet yapmayı düşünüyor musunuz? Mesela, işte, farklı diller var; Kürtçe var, Arapça var, Süryanice var vesaire ama özellikle Kürtlerin büyük bir kısmı ve Arapların bir kısmının yaşlılarının Türkçe bilmediğini hepimiz biliyoruz, ben yakinen biliyorum. Bu konuyla ilgili hizmetlerinizi sunarken böyle bir hesabınız var mı, böyle bir çalışma yapacak mısınız? O insanlar zaten dijital ortamı kullanamıyorlar, dil bilmedikleri için de her konuda zorluk yaşıyorlar, barındıkları yerlerde de aynı şekilde bakım yurtlarında bile zorluklar yaşadıklarını biliyorum. Sizin böyle bir çalışmanız olacak mı? Onların da rahatça ulaşabilecekleri, anlayabilecekleri bir şey kullanacak mısınız?

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, sunumunuzda da var burada 65 yaş üstü yolcularla alakalı, şehir içi bütün vasıtalarda ücretsiz ve ayrıca da şehirler arası deniz yolu ve demir yolu hatlarında da yüzde 50 indirim var. Şimdi, burada bazı sıkıntılar yaşanıyor, biz daha önce bunu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla da çeşitli münasebetlerle konuştuk. Şimdi, özellikle özel halk otobüslerinde bunun finansmanı konusunda çok ciddi problemler var. Sınırsız bir şey var. Yaşlılarımızın hakkıdır, en doğal hakkıdır yani 65 yaşın üzerindeki insanlarımızın ücretsiz seyahat etmesi şehir içinde en doğal haklarıdır. Ancak çoğu zaman üzülmek halk otobüsünü işleten o esnaf ile 65 yaş üstü vatandaşlarımız arasında ciddi sıkıntıların yaşandığını görmekteyiz, tatsız olaylar yaşanmakta ve hatta artık bazı bölgelerde, bazı illerde 65 yaş üstü vatandaşlarımızdan ücret alınmakta. Yani Türkiye'nin her yerinde aynı uygulama ne yazık ki yok. Burada en büyük sıkıntı maliyet yani burada, büyükşehirlerde araç başına zannedersen 1.000 lira kadar bir para veriliyor; diğer illerimizde daha da düşük, 750 lira civarında para veriliyor. Bunun artırılması veya da bunun finansmanının bir şekilde biniş başına ücretlendirilmesi lazım. Bu konuda herhangi bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, kim cevaplıyor?

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN –Efendim, teknik olan konular hariç mümkün olduğu kadar diğerlerine cevap verebilirim.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN –Sondan başlayayım, Sayın Vekilimizin... Taşımalar için 65 yaş üstü benim de notumda vardı. Tabii aslında bu mevzuatların birçoğunun sadece bizi ilgilendiren mevzuatlar olmadığını sizler de biliyorsunuz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla bu konuyu görüşeceğiz. Buna aynıyle katılıyorum, ben notumu zaten daha konuşma, sunum içinde bile almıştım. Belediyelere kişi başı ücret yapılması yani biniş başı ücret yapılması... İşte, Türkiye Kart uygulaması demişti kardeşimiz, eğer belediyelerimizi buna entegre edersek çok rahatlıkla bu takip edilir; bu uygulamayı yaygınlaştırmak isteriz. Gerçi, Sayın Vekilim ilk başta söz aldığı Türkiye Kart uygulamasının pilot uygulaması şeklinde sormuştu. Biz ona, tabii, pilot gibi derken “Konya’yla başlayacağız.” dedik; Antep var sırada, işte, isteyenler var. Bu uygulamayla sadece yaşlılarımızın veya erişilebilirlik ihtiyacı olan engellilerimizin değil, hakikaten herkesin hayatını kolaylaştıracaktır aslında. Entegre bir şey, inşallah yani onu da daha detaylı, belki belediyelerimizle, Belediyeler Birliğimizle konuşarak... Yerelde hizmetleri sunabilmek adına dediğiniz çok doğru yani o bizim temel şeyimiz, bir düşünce... Sayın Vekilimizin de ifade ettiği; hep “yapacağız” “edeceğiz” “planlayacağız” 2021-2025 vizyonu şeklinde koymuşuz. Zaten sunumlarda belli çıktılar var aslında yani nedir o? Eğitmeye çalışıyoruz. İşte -1.800’e kadar mı- 1.000’i aştık, eğitiyoruz. Eğiticilerin de eğitimini vererek bunu yaygınlaştıracaktır.

Biraz bütünleştirerek cevap veriyorum Sayın Başkanım, tek tek isimlerini not alamadım ama inşallah soruları aldık.

Sanıyorum, en son, dille yani bu aradaki dille ilgili çalışma var mı... Şu ana kadar o düşünülmüş bir şey değildi ama önerinizi dikkate alarak “Ne yapabiliriz?”i çalışırız. Bizim adımıza... Çünkü biz hakikaten sadece kendimizle ilgili şeyler olduğu için bazılarını direkt rakamsallaştıramıyoruz ama “Bunu yapacağız.” diyoruz. Buna birlikte karar veririz, teklifinizi biz de paylaşıyoruz.

Tabii, yaşla ilgili bir şey vardı, 65 yaş... Şimdi, demin değerli hocam da biz konuşurken aynı şeyi söyledi, Türkiye’de olduğu gibi dünyada da artık yaş ortalaması yükseliyor. Yaşlılık büyüyor ama yaşam hakikaten 70’li yaşlardan 80’e mi çıktı, hocam öyle demişti; hakikaten ortalama yükseldi. “Biz 65’i 69’a çıkarttık.” dediği Değerli Başkanımızın... Mecburen çalışan elemanları... Şimdi, burada bir çelişki var gibi görülebilir belki, onu da izah edebilirim. Bu pandemi döneminde mecburen 69’a, böyle bir şeye de ihtiyaç duyduk. Maalesef çalışma kabiliyeti, kapasitesi çok olan genç nüfusumuz da var diyoruz ama artık 69 yaşını da çok yaşlı saymıyoruz; buradan o çıkıyor, onu ifade etmeye çalışıyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Kulağa hoş geliyor, evet.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN – Bir de tabii sağlık raporlarını almak suretiyle... Hani emniyeti, güvenliği sağlamak adına hakikaten çok direndik biz buna “yapmayalım” “etmeyelim” ama... Batı’da da örnekleri var ya. Hele bu pandemi süreci bunu bayağı tetikledi. Belki hatırlarsanız yani bundan beş altı ay kadar önce İngiltere’de çok da para vermelerine rağmen, artık, turlarda, kamyonlarda, ağır vasıtalarda çalıştıracak şoförler bulamadılar; işte, 7 bin eurolara falan Romanya’dan, Bulgaristan’dan gittikleri söylenir. Hakikaten hayatın her safhasını dengeleyecek bir şeyleri bir arada yapabilmek -aldığımız bir kararın belki ama- bazen mümkün olmuyor ama gayret ediyoruz açıkçası. Yaşı yükseltmemizin sebebi o.

Bizim Türkiye Kart uygulamasından kısmen bahsettim. Yani “Kurumsal kapasitelerimizin oranlaması nedir?”i, onu kardeşimiz yine verir.

Kusura bakmayın ancak bu kadar, böyle... Benim cevaplayacağım sorular birazcık şey oldu açıkçası, topluma daha farklı şekilde faydası olabilecek ama... Sayın Başkanım, biz diğer bakanlıklarla da bu konuları düşünürken, hakikaten, beraber, birlikte çalışıyoruz yani o 69 yaşa çıkarırken bile biz hem Çalışma Bakanlığımızla birlikte yapıyoruz hem de İçişleri Bakanlığımızla; her konuda böyle. Onun için tabii sizlerden gelecek değerli fikirler de belki ufukumuzu, göremediğimiz, öngöremediğimiz başka şeylerimizi açacaktır.

Sayın Vekilimin 8-9 tane sorusu oldu, ben 2-3 tanesine kısmi cevap vermiş oldum. Belki kardeşimiz teknik olarak yaptığımız şeyler var mı, çıktılar nedir, nasıldır; bunların cevabını da verebilir.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKAN YARDIMCISI SELİM DURSUN – Biz teşekkür ederiz efendim.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI YUNUS EMRE AYÖZEN – İlave olarak...

BAŞKAN EROL KAYA – Hızlı...

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI YUNUS EMRE AYÖZEN – Aslında hemen hemen bütün sorulara cevap verdi Sayın Bakanımız.

Türkiye Kart, Bakanımızın dediği gibi, özellikle özel halk otobüslerinin desteklenmesi yönünde çok büyük bir etken olacak çünkü tek tek -yolcu başı entegrasyon dâhilinde- binenleri sayabileceğiz Sayın Başkanım. Böylelikle verilecek ek ücret de teşvik de Türkiye Kart'tan biniş başına sağlanacak. Örneğin, şu anda Aile Bakanlığımız tarafından, araç başına, büyük illerde 1.300 lira, küçük illerde 800 lira destek yapılıyor; bunun biniş başına çevrilmesini Türkiye Kart entegrasyonu ile yapmış olacağız.

Dille alakalı ilave olarak şunu söyleyeyim: Havayolu standartlarına göre ülkelerin ana dili ve sadece İngilizce kullanılabiliyor. Tüm ülkelerde ve havayollarında bu böyle işletiliyor ama erişilebilirliği artırmak adına, mesela, işaret dili gibi hususlar kullanılıyor, destek veriyoruz; refakatçi de alınabiliyor.

Turuncu Masa'nın kaç ilde olduğu soruldu. Şu anda tüm havalimanlarımızda ve ana garlarımızda kullanılıyor. Bunun yaygınlaştırılmasının tamamını, eylem planımız çerçevesinde, 81 ilde tüm hizmet noktalarımıza 2025'e kadar yapacağız.

Psikoteknik ve sağlık raporu almak kaydıyla 69 yaşa artırdık sürücü belgelerinin kullanılabilirliğini.

Bir de dijital eğitimi çok önemsiyoruz. Özellikle yaşlılarımıza, derneklere eğitimcilerin eğitimiyle birlikte, bu eğitmenlerimiz vasıtasıyla ulaşıyoruz.

Başka da herhangi bir soru kalmadı sanırım.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ederiz.

Biraz bekleteceğiz sizi, yeniden soru gelebilir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkan, bir öneride bulunabilir miyim?

BAŞKAN EROL KAYA – Sonra yapalım, bunlar bekleyecekler.

Diyanet İşleri Başkanlığımızı alıyoruz.

Selim Bey, siyasetçilerden, bakanlardan koltuk almak doğru değil ama biz sizi o koltuktan yan tarafa alalım. Yine soru gelebilir.

Diyanet İşleri Başkanlığımızdan, Diyanet İşleri Başkan Yardımcımız Profesör Doktor İbrahim Hilmi Karşlı, Din Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Şaban Kondi ve Aile ve Dini Hizmetler Daire Başkanı Doktor Elif Arslan misafirlerimiz.

Hocam, süreniz yirmi dakika, nasıl planlıyorsanız, söz sizde.

Buyurun.

2.- Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı İbrahim Hilmi Karşlı ve Din Hizmetleri Genel Müdürü Şaban Kondi'nin, Diyanet İşleri Başkanlığının yaşlılara yönelik yürüttüğü faaliyetler hakkında sunumu

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Bismillahirrahmanirrahim. “...” (*)

Değerli Komisyon Başkanımız, değerli komisyon üyeleri milletvekillerimiz, bakanlıklarımızın değerli yetkilileri; hepinize saygı ve muhabbetlerimi sunuyorum. Konuşmamın girişinde bütün yaşlılarımızı hürmetle anıyorum, sağlık ve afiyetler diliyorum. Bizlerin de güzel ve hayırlı bir ömür sürmesini Rabb'imden niyaz ediyorum.

Değerli vekillerim, değerli hazırun; Başkanlığımız, Anayasa ve yasalardan aldığı yetki ve sorumlulukla çalışmalarını sürdürmektedir. Toplumu İslam konusunda aydınlatmak bizim görevimizdir. Bu amaçla hakikatin, hayrın, iyiliğin ve güzelliğin kaynağı olan yüce dinimizin değerlerini insanlara anlatmaya çalışıyoruz.

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Başkanlığımızın faaliyetleriyle ilgili kısa bir özet yapmak istiyorum. Öncelikle belirtmem gerekir ki bizim bütün hutbe ve vaaz bilgilendirme faaliyetlerimiz sahih ve doğru bilgiyle yapılmaktadır; aslı esası olmayan mesnetsiz ve hurafe türü bilgilere yer verilmemektedir. Her zaman akıl, sağduyu, ilmi gerçekler ve toplumsal realite dikkate alınmaktadır. Yine belirteyim ki dinî bilgilendirme faaliyetlerimizde uzaklaştıran değil yaklaştıran, ayırıştırıcı değil kuşatan bir dil ve yöntem kullanılmaktadır. Birlik, beraberlik ve kardeşlik konuları bizim irşat faaliyetlerimizde en fazla işlediğimiz temalardır.

Diğer taraftan, bilindiği üzere, Din İşleri Yüksek Kurulumuz bizim dinî konularda en yüksek karar ve danışma organımızdır. Seçimle gelen ve sahasında temayüz etmiş 16 üyeden oluşmaktadır Din İşleri Yüksek Kurulumuz. Kurulumuz tamamen ilmi usuller çerçevesinde çalışmalarını sürdürmektedir; hem Yüce Yaratıcı'ya hem de topluma karşı olan görevini büyük bir duyarlılık, tarafsızlık ve sorumluluk duygusuyla devam ettirmektedir.

Değerli vekillerim, değerli hazırun; bilindiği üzere hem ülkemiz hem de diğer Müslüman topluluklarda din alanında çok değişik grup, cemaat ve fraksiyonlar mevcuttur. Başkanlığımız din hizmetlerinde İslam'ın ana çizgisinden uzak, aşırı ve fanatizme kayan grup ve kesimlerden her zaman uzak kalmıştır; bunların dini istismar etmelerine yönelik toplumu aydınlatmış, her daim birleştirici ve kaynaştırıcı bir dil ve yöntem kullanmıştır.

Bir başka husus da şudur: Kur'an kurslarımızda ve eğitim faaliyetlerimizde daima eğitim biliminin gerçekleri ve pedagoji ilminin verileri bize ışık tutmuştur. Hizmet içi eğitimlerle bu konularda personelimizin bilgi ve becerilerini geliştirmeye çalışıyoruz. Eğitim faaliyetlerimizde izlediğimiz sağlıklı ve mutedil metotlar dolayısıyla bilhassa dinî yüksek ihtisas merkezlerimiz Orta Asya kökenli öğrenci ve kursiyerler tarafından büyük bir ilgiyle talep edilmektedir.

Şunları da ayrıca belirtmem gerekir: Gençliğimizi zararlı akım ve alışkanlıklardan korumak, aileye yönelik tehditler konusunda toplumu aydınlatmak, kadın haklarının muhafazası, kadın hakları ve onurunun muhafazası ve kadına şiddetle mücadele etmek bizim en önemli faaliyet alanlarımızdır.

Değerli vekillerim, malum olduğu gibi, başta Avrupa olmak üzere yurt dışında önemli bir millet varlığımız vardır. Yabancı ülkelerde küçümsemeyecek bir görevli kitlemiz görev yapmaktadır. Bunlar insanımızın millî ve dinî kimliğini koruma konusunda büyük bir çaba içerisinde dirler.

Değerli vekillerim, değerli hazırun; bugünkü konumuza gelecek olursam giriş mahiyetinde şunları söyleyeceğim: -detaylı bilgiyi biraz sonra Din Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz vereceklerdir- Bizim en kalabalık ve devamlı olan muhatap kitlemiz yaşlı büyüklerimizdir. Son istatistiklere göre Türkiye'deki yaşlı nüfus 8 milyon 245 bin 124; -bana ulaşan rakam bu, bu civara ulaşmış bulunuyor- bunlar arasında önemli bir kısmı da bakıma muhtaç kimselerdir.

Öte yandan, ülkemizde emekli nüfusu sayısı da 13 milyonu geçmiş bulunmaktadır.

Değerli hazırun, camilerimiz bütün cemaatimiz için, özellikle yaşlı cemaatimiz için -ifade yerindeyse- manevi rehabilite merkezleridir. Malum olduğu gibi, dinin emirleri yaşlı, genç, herkese yöneliktir. Ancak insanların yaş ilerleyince dinî hayata ve ibadetlere daha fazla ağırlık verdikleri de bir gerçektir. Bilindiği gibi yaşlılık, bedensel, sosyal ve psikolojik birçok değişikliğin ve problemin yaşandığı bir süreçtir. Bu dönemde umutsuzluklar, kaygılar, ilgisizlikler ve yalnızlıklar yaşanmaktadır. Yaşlı ve emekli cemaatimizin camilerin nezih ortamında günlük ibadetlerini huşu ve huzur içerisinde yerine getirmeleri en önemli çalışmalarımız, özen gösterdiğimiz alanlardır. Namazla birlikte yapılan vaazlar, Kur'an ve hadis okumaları yaşlılarımızın maneviyatının güçlenmesine oldukça önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu faaliyet onların psikolojilerini iyileştirme ve hayata tutunmalarına büyük bir katkı sağlamaktadır. Camiler bu açıdan, yaşlı büyüklerimizin umut, güven ve yaşama heyecanı devşirdikleri

mekânlardır. Cemaatle kılınan namazlar, dua, Kur'an okuma ve dinleme onlar için hem bir umut hem de bir sosyalleşme vesilesi olmaktadır. Bu ibadetlere devam edenler açısından, ölüm korkunç bir sona yürümekten çıkar, aksine, Yüce Yaratıcıya sığınmaya ve onun rahmetine umutla yürümeye dönüşür.

Cami görevlilerimiz; yalnızlık, iletişimsizlik, sevgisizlik ve sağlık sorunlarında yaşlılarımıza yardımcı olmaya çalışmaktadırlar. Görevlilerimizden mahallelerinde bulunan yatağa bağlı yaşlıları uygun zamanlarda ziyaret ederek onlara manevi destek vermeleri istenmektedir; bu tabii ki cemaatimizden de sürekli istenen bir husustur.

İhtiyaç odaklı Kur'an kursu faaliyetlerimizle Kur'an öğrenmek isteyen yaşlılarımıza Kur'an-ı Kerim kursları açarak onların ilahi kelamın manevi havasından istifade etmelerine vesile olunmaktadır.

Ayrıca kadın din görevlilerimiz vasıtasıyla yaşlı kadın cemaate yönelik olarak da çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Camilerimizde kadınlara yönelik olarak yapılan düzenlemelere ilave olarak, kadın vaizelerimiz tarafından vaaz programları düzenlenmektedir. Bu faaliyetlere önemli sayıda emekli ve yaşlı kadın cemaat iştirak etmektedir.

Kur'an kurslarımızda önemli sayıda yaşlı ve emekli kadın vatandaşımız iştirak ederek dini bilgilerini yenilemekte, Kur'an öğrenmekte ve önemli bir sosyalleşme imkânına kavuşmaktadırlar.

Sözlerimi burada bitirmek istiyorum.

Bize bu fırsatı vermeniz dolayısıyla tekrar Değerli Komisyon Başkanımıza ve vekillerimize teşekkür ediyorum. Değerli hazırun, hepinize saygı ve muhabbetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ederiz hocam.

Hocam, buyurun.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz; hepinizi saygı ve hürmetlerimle selamlıyorum, Toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Muhterem Başkanımın ifadelerinden sonra, bilgilerinden sonra ben de Diyanet İşleri Başkanlığımızın yaşlılarımıza yönelik yürüttüğü faaliyetleri örnekleriyle açıklamak istiyorum. Malumunuz, Diyanet İşleri Başkanlığının görevleri 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde "İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek..." şeklinde ifadesini bulmaktadır. Buradaki aydınlatma noktası, doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreç olduğu için hem yaşlılarımızı hem gençlerimizi hem de bütün insanlarımızı bu noktada aydınlatıyoruz. Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumu her konuda dini bilgi ve manevi destek güçlendirilmesi konularında sorumluluk üstlenen bir teşkilattır.

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Başkanlığın hizmet birimleri, görevleri ve yetkileri" başlıklı 7'nci maddesinin Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerini belirten bölümünün 3'üncü fıkrasındaki "Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmak." hükmü gereğince bu alanlarda manevi danışmanlık ve rehberlik yürütmektedir.

Başkanlığımız, 2019-2023 stratejik planının 3'üncü ve 4'üncü amaçları içerisinde yer alan dinî bilgiyi hedef kitleye uyarlayarak iletişim ve erişim kanallarını geliştirmek; yine yurt içinde ve yurt dışında yürütülen bütün din hizmetlerini toplumun tüm kesimlerine ulaştırmak ve verimliliğini arttırmak hedefleri doğrultusunda yaşlılara yönelik hizmetlerini geliştirmekte ve sürdürmektedir.

2011 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Arasında Yapılan İş Birliği Protokolü'ne dayalı olarak huzurevlerinde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri düzenli olarak sunulmaktadır. Müftülüklerce görevlendirilen personelimiz tarafından haftalık olarak yapılan ziyaretlerle huzurevi sakinlerine yönelik sohbetler, onların talepleri doğrultusunda din eğitimi ve ibadetlerle ilgili rehberlik faaliyetlerini Başkanlık olarak taşrada da yürütmekteyiz. Özellikle, ramazan ayında temalı iftar programları, Mevlid-i Nebi Haftası ve Yaşlılar Haftası, dinî gün ve gecelerde düzenlenen programlarla din görevlilerinin her daim kendilerinin yanında olduğu hissettirilmeye çalışılmaktadır yaşlılarımıza yönelik.

Huzurevlerinde gerçekleştirilen faaliyetlerin yanı sıra her bir büyüğümüzün aile ve toplum içinde layık olduğu saygıyı görebilmesine yönelik duyarlılık oluşturmak amacıyla hutbe, vaaz, cami dersleri, konferanslar, yazılı ve görsel, dijital yayınlar vasıtasıyla yaşlılarımız noktasında bir farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Ayrıca, yaşlı ve engelli vatandaşlarımıza refakatçisiyle birlikte hac, umre hizmeti verilmekte, 65 yaş üstü olan hacılarımızın kutsal topraklarda din görevlilerimizce refakat edilerek sağlık hizmetinden faydalanması konusuna da özen gösterilmektedir.

Hutbe ve vaazlara, sosyal, kültürel içerikli dinî faaliyetlere baktığımız zaman, 2019 yılında “Yaşlılara Hürmet, Ömrümüze Bereket”, “Ailemde Merhamet ve Huzur Var”, “Yaşlılarımıza Vefa, Rahmet ve Mağfıret Vesilemizdir” başlıklı hutbeler okumuşuz. Bununla beraber yine, 2019-2023 Stratejik Plan’ımızda yer alan üçer aylık vaaz programları içerisinde yaşlılarımızın manevi yönden rehabilite edilebilmesi için sohbetlerimiz, vaazlarımız ve hutbelerimiz mevcuttur. Yine, yaşlı olmak, hikmet çağı, yaşlıların sosyal hayata uyumu ve yaşlılık psikolojisi konularında ciddi vaazlar, hutbeler ve benzeri konular anlatılmıştır.

Huzurevleri manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine baktığımız zaman, 286 huzurevinde 589 personelimize manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunulmaktadır. Bu, 2020 yılında 3.008, 2021 yılında 3.401, 2022 yılında ise 7.453 faaliyet yer almaktadır. Manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini güçlendirmeye yönelik çalışmalar 2016 yılında 12 ilde 246’sı kadın olmak üzere toplam 602 kişiye Huzurevlerinde Din Hizmetleri Memnuniyet ve İhtiyaç Araştırması yapılmıştır, yapılan bu araştırma neticesinde yapılan talepler üzerine de huzurevlerinde bunlara yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Ayrıca, Aralık 2021 tarihinde huzurevlerinde sunulan manevi destek hizmetlerinin değerlendirilmesi ve hizmet modelinin geliştirilmesine yönelik önerilerin alınması amacıyla huzurevleri manevi çalıştaylarımız yapılmış, çalışmalarımızın hem proje olarak hem de verimliliğine yönelik farklı alternatif düşünceler ileri sürülmüştür. Yine, 2022 yılı içerisinde aile ve dinî rehberlik bürolarımızdan sorumlu il müftü yardımcıları ve huzurevlerinde görev yapan tüm personelimize yönelik sosyal hizmet kurumlarında yürütülen Din Hizmetleri Huzurevi Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Pandemi sürecinde -biraz daha hızlı geçecek olursak- yine “Hikmet ve Tecrübeleriyle Büyüklерimiz”, “Yaşlılık Psikolojisi” ve “Yaşlılarla İletişim” başlıklarıyla ülke genelinde faaliyetler, seminerler, konferanslar yürütülmüştür. Manevi destek programları, engelli ve yaşlı hizmetleri yine bu çalışmalarımız arasındadır.

Vefa sosyal destek grupları içerisinde, özellikle 65 yaş üstü vefa sosyal destek gruplarında tüm din görevlilerimizle, Kur’an kursu öğretmenlerimizle, toplumumuzun bir değeri olan yaşlılarımıza yönelik farklı plan ve projeler uygulanmıştır.

Hizmet içi eğitim seminerlerinde yani eğitimcilerin eğitiminde özellikle yaşlı büyüklерimize yönelik yapılacak hizmetlerde de bunun metodu, yöntemi, bilimi de ele alınıyor. Bizim genellikle manevi danışmanlarımız, manevi rehberlerimiz ilahiyat fakültesi mezunu, alanında pedagojik formasyon almış

ve bununla birlikte belli seminerlere de tabi olup başarılı olduktan sonra manevi danışman olarak atanabilirler, yoksa sıradan bir caminin imamını, bir Kur'an kursumuzun hocasını alıp bu tür yerlerde hizmet vermiyoruz, mutlaka alanında pedagojik formasyona sahip olması gerekiyor.

Din görevlilerimizin, vaizlerimiz, Kur'an kursu öğretmenlerimizin bu anlamda yaptığı çalışmalar... Yaşlılar Haftası ve Çanakkale Şehitlerini anma programları da yine bu anlamda yaptığımız faaliyetler içerisinde.

Projelerimize bakacak olursak, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak taşrada tüm yaşlılarımıza yönelik ne tür projeler yürütüyoruz? 81 il ve 357 ilçe müftülüğüne bağlı olarak toplam 438 aile ve dini rehberlik büro merkezlerinde 2014 yılından itibaren hedef kitlesi veya konusu yaşlılar 36 proje uygulaması gerçekleştirilmiştir ve bunlardan bir kısmı da hâlâ devam etmektedir. Bu projeler kapsamında imam hatip, Kur'an kursu öğrencisi ve vaizlerden oluşan ekipler yaşlılarımızı evlerinde ya da huzurevlerinde ziyaret ederek çeşitli etkinlikler düzenlemektedirler. 2022 yılı itibarıyla 81 il ve 922 ilçe gençlik koordinatörleri, engelli koordinatörleri, Diyanet Gençlik gönüllüleri, ortaokul, lise ve üniversite öğrencileriyle birlikte yaşlılara ve engellilere yönelik ortak faaliyetlerin yürütülmesi, birlikteliğin sağlanması için tüm il ve ilçelerde Ulu Çınarlar Projesi kapsamında vefa ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Ben Mersin İl Müftülüğünden Başkanlığımıza yakın zamanda atandım. Mersin İl Müftülüğümüz ve Türkiye'nin değişik illerinde yürütülen faaliyetlerde bu Ulu Çınarlar Projesi kapsamında biz sadece yaşlılarımıza yaptığımız hizmetleri ele almıyoruz. Her gencin yarının bir yaşlı adayı olduğu bilinciyle, çocuklarımıza okullarımızda, Kur'an kurslarımızda ve hitap ettiğimiz bütün kesimde yarının yaşlıları olacağını unutmuyarak yaşlıya saygıyı, hürmeti bir toplumsal ahlaki görev olarak anlatmaya çalışıyoruz.

Yine, projelerimiz içerisinde "Kim Demiş Yaşlı Diye" adlı bir projemiz var. Yaşlılarımızı "yaşlı" diye bir tarafa atmadan onları ziyaret ederek, onları dinleyerek, yanlarında oturarak onların toplumsallaşmasına katkı sağlayacak bu projeyi de yine taşrada yürütmekteyiz.

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, bir iki dakika kadar söz verelim.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – İki dakikamız mı var?

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, süreniz doldu ama işte Diyanet olunca iki dakika ilave ettik.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

"Yaşın Kadar Anlat" diye... Yaşlılarımızın özellikle tecrübelerinden istifade ederek gençlerimizle onları buluşturuyoruz, öğrencilerimizle onları buluşturuyoruz, onların tecrübelerinden istifade ediyoruz. Yaşlılarımıza yönelik, yaşlılarımızın eğitimine yönelik toplumda farkındalık oluşturabilmek için de özellikle görsel ve yazılı dergi, televizyon ve benzeri konularda yine çalışma yürütmüş oluyoruz.

Yapılacak çalışmalarımıza baktığımız zaman özellikle şunu arzu ediyoruz... Ben Almanya'da çalıştım, Köln'de beş yıl kaldım hem din hizmetleri ateşeliğine vekâleten hem de din görevlisi olarak, orada "haim"lar var. Yaşlılarımızın özellikle yaşlı kesimde yalnızlık sendromu yaşamamaları için din her dönemde dominant bir algıdır, olgudur, dinî duygularını... Onları doğru bilgiyle aydınlatabilmek için özellikle huzurevlerinde bir mescidin bulunması ve yaşlılarımızın dinî ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri hizmetlerin yürütülmesi noktasında daha geniş alanlarda hizmet yürütülmesinin faydalı olacağı kanaatindeyim diyorum, hepimize teşekkür ediyor; saygılar sunuyorum efendim.

Sağ olun.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Sorulara geçtik.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkanım, şimdi daha önce de biz bunu dile getirmiştik, sağ olsun, burada bakanlarımız, bakan yardımcılarımız, ilgili daire başkanlarımız geliyorlar, sunumlarını yapıyorlar ancak sizin de sıklıkla dediğiniz gibi sürelerimiz kısıtlı yani sunumların büyük bir kısmı temenni. İşte, Diyanet İşleri Başkanlığının genel yapısıyla alakalı bilgi vermekle geçiyor. Yani zamanı daha uygun kullanmak açısından bundan sonra gelecek olan kurumlarımıza -mutlaka daha önce söylemişsinizdir- mümkünse daha hedefe odaklı yani konumuza odaklı, yaşlılarla alakalı, kurumların işte yaşlılarla ilgili... Hatta biraz da şunu da yapmaları lazım: Bizden beklenti ne yani Meclisten beklenti ne? Yapılması gereken şeyler ne? Biraz daha bunun üzerinde durulursa vaktimizi daha iyi kullanacağımızı ben düşünüyorum.

Bir de manevi danışmanlardan bahsettik, kaç tane manevi danışman olduğunu ben atlamış olabilirim, o konuda bir bilgi verirse sevinirim. Bir de ne kadar manevi danışmana ihtiyaç var? Yani buradaki hedef nedir? Türkiye’deki bu manevi danışman ihtiyacı kaç kişidir?

Mesela şey dediniz, güzel bir çalıştay yapılmış, burada çalıştay hakkında, çalıştayın sonuçları hakkında bilgi verilse yani “Şu tarihte şu çalıştay yapıldı.” demekten ziyade bu çalıştayın sonuç bildirgesi bizlere ulaştırılmış olsa daha faydalı olacağını ben düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Peköz...

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Teşekkür ederim Başkan.

Sizler de hoş geldiniz.

Şimdi, yaşlıların sorunlarını araştırmak üzere kurulmuş bir komisyonuz dolayısıyla da son günlerde gündemde olan ve sıkça tartışılan bir konu var, onunla ilgili düşüncenizi almak istiyorum. Şimdi, bildiğiniz gibi, yaşlıların önemli bir kısmı emekli maaşı alıyor, emekli maaşı alırken de son dönemlerde bankalar bir rekabete girdiler ve her banka işte 800 liradan 8.250 liraya kadar promosyon veriyor. Diyanet İşleri Başkanlığı bir açıklama yaptı ve promosyon alınmaması gerektiği, alınması hâlinde de kendileri tarafından kullanılmamasının, ihtiyaç sahibi olan kişilere kullanırılmasının doğru olacağını söyledi faizin haram olmasına dayandırarak. Oysaki Diyanet İşleri Başkanlığının hesapları da dâhil olmak üzere çok sayıda insan bankalardan faiz de alıyor, promosyon da alıyor. Şimdi, böyle bir şeyi siz yaşlılar söz konusu olduğunda böyle izah ettiğiniz zaman, bu yaşlıların zaten çok büyük bir kısmının kendileri ihtiyaç sahibi, dolayısıyla aldıkları emekli maaşlarıyla yaşamlarını çok zor sürdürebiliyorlar ve aldıkları bu üç beş kuruşluk promosyonlarla yaşamlarını bir miktar olsun, geçici de olsa rahatlatmak istiyorlar. Diyanet İşleri Başkanlığının buradaki amacı nedir, onu öğrenmek istiyorum.

İkincisi de, tabii doğrusu bunun, soracağım şeyin tek sorumlusu siz değilsiniz, başka etkenler de var onu bilerek soruyorum: Kendim kişisel olarak hiçbir alanda tekçilikten yana değilim. Dolayısıyla sizler de din hizmeti verirken belirli bir kesimi, belirli bir inancı temel olarak alıyorsunuz ve onlara yönelik faaliyetler yapıyorsunuz, işte, Miraç Kandili günü huzurevlerinde program yapmak gibi ya da benzeri şeyler. Oysaki bu ülkede aynı inancı benimsemeyen, farklı inançları benimseyen kesimler de var, onlara yönelik böyle bir program yapmayı düşünüyor musunuz? Üçüncüsü, yaşlıların büyük bir kısmı, evet, camiye geliyorlar, daha doğrusu cami cemaatinin önemli bir kısmı yaşlılardan oluşuyor. Biraz önce sorduğum soruyu size de sormak istiyorum: Türkçe bilmeyen cemaat üyeleriniz var, onlara yönelik herhangi bir şey yapıyor musunuz? Çünkü daha önce camilerde Kürtçe vaaz verdiği için cezalandırılan insanlara rastladık, fahri imamlar cezalandırıldılar, bunu bildiğimiz için bu konudaki

düşüncenizi öğrenmek istiyorum. Yoksa Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgili 50 bin tane problem söylenebilir, bunların büyük bir kısmını bütçe görüşmeleri sırasında ve fırsat geldikçe Mecliste zaten dile getiriyoruz ama ben daha çok sizin yaklaşımınızı merak ediyorum, bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Cihangir Bey, buyurun.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkürler.

Öncelikle hoş geldiniz diyorum Sayın Diyanet mensuplarına. Verdiğiniz hizmetlerden dolayı da gerçekten parti olarak teşekkürlerimizi sunuyoruz, Allah razı olsun. Ancak yaklaşımınıza baktığımda yani kendinizi İslam algısı ve anlayışı açısından merkeze oturtup kendi dışınızdakileri, bir anlamda üstü örtük bir şekilde, sapkın olarak veya en azından yoldan çıkmış olarak ilan etmenin kuruma yakışmadığını düşünüyorum. Diyanet İşleri Başkanlığı ne yazık ki sadece Sünni kesimin Hanefi kolunu ve bunun temel argümanlarını ve temel uygulamalarını dikkate alıyor -az önce Komisyon üyesi sayın arkadaşım da değindi- ama biz biliyoruz ki pratikte; kadın-erkek ilişkilerinde, karı-koca ilişkilerinde dahi Şafii mezhebinin -benim de içinden geldiğim geleneği dikkate alırsanız- Hanefi mezhebine göre çok farklılıkları var yani sadece benim de dâhil olduğum geleneğe hizmet vermeniz beni hem şahsen rahatsız ediyor hem de arkadaşlarımla konuyu işaret ettiğimde gerçekten bu konuda ciddi bir rahatsızlık var; hele ki Aleviler hiç dikkate alınmıyor. Nasıl bir uygulamaya gidiyorsunuz? Şimdi, siz orada yargı konumunda değilsiniz, haşa ve kella, sakın ha, kendinizi de hakikatin temsilcisi olarak görmeyin, aynı -Allah muhafaza- kilisenin tarihte düştüğü hataya sizler de düşersiniz, bunu iddia eden herkes düşer. Siz burada İslam'ı temsil etmiyorsunuz, Cumhurbaşkanının bir memurusunuz hepiniz, Başkanınız dâhil. O yüzden, yapmanız gereken şey, bütün din çalışmalarının bir anlamda halka ulaşmasında, halkın eğitiminde ve halkın kendince ibadetlere ulaşmasında bir kolaylaştırma sağlamanız. O yüzden, bu konuda gerçekten bir açıklama bekliyorum yani yaşlılara din hizmeti gidiyor ama bu sadece belli bir kesime gidiyor.

İkincisi, sizin kayıtlarınıza baktığımızda, mesela, siz faiz gelirlerini “diğer gelirler” olarak kaydediyorsunuz, kayda geçiyorsunuz yani bir yandan vatandaşa faiz konusunda belli fetvalar veriyorsunuz ama bir yandan da böyle bir uygulamaya gidiyorsunuz, bu da bence oldukça sıkıntılı bir konu.

Fanatizm... Ben camilere giren çıkan bir insanım, fanatizmi zaman zaman sizi temsil eden minberlerde görüyorum. Halkın belli bir kesimine, bakın -İslam'a uygun olmasa da- hakaret etme hakkına hiç kimse sahip değildir, bu devletin memuru da sahip değildir; bunları hatırlatmak istedim.

Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz ve daha çok yardımınızı bekliyoruz, bunu içtenlikle söylüyorum. Biz de size elimizden gelen her konuda eğer ki ihtiyaç duyarsanız yardımcı olmaya çalışırız ama İslam -malumunuz- tevhit ve adalettir. Eğer vergisini aldığınız her insana bu hizmeti götürmüyorsanız hem ben kişi olarak -bir vatandaşım- bir Müslüman olarak bundan rahatsızım yani ateistin vergisiyle istihdam edilen insanların arkasında namaz kılmaktan rahatsızım hem de bu hizmeti istemeyen insanlardan vergi alınmasından rahatsızım; bu da işin ayrı bir tarafı.

Çok teşekkür ediyorum.

Tekrar hoş geldiniz.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE ZEYBEK (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sunum için özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Bir noktada bilgi sahibi olmak için soru soracağım. Şimdi, 65 yaş üstü yaşlılarımıza -65 demeyeyim, daha ileri yaştakiler- camilerimizde ve Kur'an kurslarımızda dinî eğitim, Kur'an-ı Kerim öğrenme dersleri veriliyor ama mesela bedensel engelli olan yaşlılarımız var, evden çıkamayan yaşlılarımız var ve belli bir yaştan üzerindeler; bunlara, talepleri hâlinde Kur'an-ı Kerim öğrenme veya temel dinî bilgilerin öğretilmesi noktasında, evlere hizmet götürme noktasında bir çalışma var mı? Yoksa böyle bir çalışma yapılabilir mi? Böyle bir düşünceniz var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Subaşı.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Hocam, sunu için teşekkür ediyoruz, istifade ettik.

Ben iki konuyu gündeme getireceğim: Biri, seçim bölgem Balıkesir'le alakalı; diğeri de genel bir konu. Şimdi, benim geçtiğimiz ay Ahlat'a gitme imkânım oldu, Diyanet İşleri Başkanımıza bizzat eksiklerinin teferruatlı bilgisini de -geleceğini bildiğim için- takdim etmiş idim. Bizim Balıkesir'de hâlen 400'e yakın bay bayan imam, müezzin, cenaze görevlisi gibi gibi din görevlisi eksiklerimiz var. Özellikle büyük kırsal mahallelerimizde -hadi, yazın bir şekilde geziyorlar da- cuma namazlarıyla alakalı, bayram namazlarıyla alakalı -hadi, bayram namazı senede 2 kere de- ciddi manada, Balıkesir'de beldelikten köy statüsüne düşen, nüfusu 2 bin, 3 bin, 4 bin olan bizim kırsal mahallelerimiz var veya eski adıyla köylerimiz var; bunlarla alakalı olarak ben bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Bir de malum pandemi şartlarından dolayı Suudi Arabistan Hükümeti bu sene hac ve umrelerle alakalı 65 yaş üstü kişileri almadı, bu engele takılan arkadaşlarımız arasında bizim milletvekili arkadaşlarımız da maalesef oldu. İşte, mesela, Vahit Kirişçi Bakanımız özel izinle -yaşı geçtiğinden dolayı- gidebildi. Şimdi, önümüzdeki senelerde de bu devam edecekse bununla ilgili çalışmalarınız var mı? Bizim emekli olan, emeklilik yaşından sonra insanlar bazı bilgi birikimlerini veya işte biraz daha rahata erdikten sonra... Zaten bu yaşlar, hac ve umre gibi ibadet yaşları genelde bizim ülkemizde algılanmış vaziyette.

Ben bu 2 konuyu hatırlatarak çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Hocam buyurun.

Kısa kısa lütfen.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Ben, değerli vekillerime teşekkür ediyorum.

Belki Başkanlığımızı tanımak, bizim çizgimizi görmek açısından bir fırsat verdiler, sorular yönelttiler. Promosyon meselesi... Tabii birçok konu var burada Değerli Komisyon Başkanımız. Yani aslında konuşulacak çok şey var, eğer müsaade edersen şöyle rahat bir şekilde...

BAŞKAN EROL KAYA – Yok Hocam, o kadar rahat edemeyiz. Ezan okunuyor derler ya hani, ezan gelince bitiriyorsunuz yani.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Süremiz ne kadar o zaman?

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, sizden sonraki sunumu bekliyoruz...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – O zaman ben hızlı bir şekilde geçeyim.

BAŞKAN EROL KAYA – Lütfen.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Şimdi “Hesaplarımızda faiz var.” meselesi, bu bir defa doğruyu yansıtmıyor. O faizler bizzat devletin yasal olarak... Yani yanlışlıkla diyelim bir Kur'an kursu öğreticisine ödeme yapıldı, bilahare o geriye alınırken orada bir faiz ödemesi, bu aslında bütün devlet memurlarına yönelik olan bir şey. Bunun dışında bizim hesaplarımızda faiz söz konusu değildir, onu ifade etmek istiyorum.

Promosyon meselesine gelince, tabii, biz kürsülerden malum olduğu üzere faizin haram olduğunu anlatıyoruz, açık seçik Kur'an'da ve sünnette anlatılan bir husus. Burada, tabii, bir çelişkiye düşmememiz gerekiyor. Faizsiz finans kurumları, katılım bankaları bu anlamda bir atılımı ortaya koyuyorlar, bir hedefi ortaya koyuyorlar. Dolayısıyla baştan itibaren bizim İslam hukukçularımız -hepinizin tanıdığı burada birçok isim var onları zikredebilirim- oradaki uygulama, katılım bankalarındaki uygulamanın faizden uzak olduğu... Tabii, burada, bir sürü itirazlar var aklınıza gelebilecek ama biz onlarla toplantılar yapıyoruz, çalışma sistemlerini inceliyoruz hatta bize şunu da söylüyorlar: “Eğer sizin ilkeleriniz açısından bir problem varsa söyleyin, düzeltelim.” diyorlar. Yani şunu ifade etmek istiyorum: Bir çelişkiye düşmemek adına, bizim imajımızın düzgün olması adına biz böyle bir uygulama, böyle bir ilkeyi gerçekleştirme çabası içerisinde olduk.

“Belirli bir inanç esas alınıyor.” Bu da gerçeği yansıtmıyor. Biz ülkemizde... Tabii, Diyanet İşleri Başkanlığı, Müslümanlara, İslam dinine mensup olanlara hizmet etmek gayesiyle kurulmuştur. Başka din mensupları vardır, onların kendilerine göre birtakım sistemleri, uygulamaları var ama İslam dinine mensup olanlar arasında biz hiçbir ayırım yapmıyoruz. Bizim hutbelerimize baktığınız zaman, vaazlarımıza baktığımız zaman neyi anlatıyoruz? İslam'ın inanç esaslarını anlatıyoruz, ahlaki anlatıyoruz, ibadeti anlatıyoruz. Bütün Müslümanların, efendim...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Farklı kanallardan anlatmıyorsunuz. Söylemek istediğim bu.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Nasıl, neyi kastediyorsunuz?

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Benim altını çizmek istediğim bu. Ebu Matürîdi ile Ebu Hanife...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Hayır, hayır, onu da izah edeyim.

BAŞKAN EROL KAYA – Elhamdülillah bugünleri de gördük, Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili size vaaz ediyor Hocam. Bu ne kadar güzel bir şey yani.

Devam edin Hocam.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Bizim Hanefî mezhebi esas alınıyor, bu gerçeği değerli vekilim ifade etmiyor. Bizim hacdaki uygulamamıza bakıldığı zaman, orada yani zorlukları giderme, insanların meşakkate uğramamaları açısından diğer bütün mezheplerden istifade ediliyor. Şafîî mezhebi de Hanefî mezhebi de ve Maliki mezhebi de gerektiğinde; bir bu. İkincisi...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Değerli Hocam, eğitim olarak benim de içinden geldiğim Hanefî ekolünü şey yapıyorsunuz. Yani bunun hacdaki davranışı...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – İzah edeyim, izah edeyim.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – ...hacda kolay olanı ön plana çıkarmak. Ben hac vazifemi de yaptım.

BAŞKAN EROL KAYA – Bitirelim de sorulara cevapları versinler.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ama cevap olmuyor.

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, hayır, bitirsin, yeterli gelmezse sorarız tekrar.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Şöyle, cümlemi tamamlamadım. İki, şu anda...

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, siz tamamlayın lütfen.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yani ama...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Bir dakika...

Değerli Vekilim, Güneydoğu’da şu anda Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur’an kursları var ve buralarda aslında o bölgede efendim, o bölgenin insanı ve hocalarımız ders veriyorlar Diyanetin murakabesi altında. Neyi okutuyorlar? Şafilik mezhebini okutuyorlar, Hanefiliği okutuyorlar yani bu bir realite, siz de biliyorsunuz.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Alevilikle ilgili bir icraatınız var mı?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Efendim...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yaşlı Aleviler için bir icraatınız var mı?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Yaşlı Aleviler için icraatımız şu...

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Cihangir Bey, bitirsin, ihtiyaç duyarsan sana söz veririm.

Hocam, siz lütfen sözünüzü tamamlayın.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Şafililerle alakalı bir başka hususu ifade edeyim. Bizim dinî yüksek ihtisaslarımız var; vaizlerimizin, müftülerimizin yetiştiği kurumlar bunlar. Burada mezhepler, bütün mezhepler mukayeseli bir şekilde okutulmaktadır.

Efendim, Alevi vatandaşlarımıza gelince, az önce ifade ettiğim üzere bizim camilerimizde bütün Müslümanların ortaklaşa kabul ettiği dinî hususlar ve ilkeler aktarılır, anlatılır, anlatabildim mi? Dolayısıyla oraya gelen herkes onlardan istifade eder. Efendim, mezhepler olsun, meşrepler olsun, onlardan istifade ediyorlar. Yani bizim hitabımız efendim bütün Müslümanlara yöneliktir, Alevi kardeşlerimiz de bunlardan istifade ediyorlar.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Camiye gelmiyor Başkan, Aleviler camiye gelmiyor.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Hocam “Cemevi ibadethanedir.” diyor buna tutumunuz nedir?

BAŞKAN EROL KAYA – Şimdi, arkadaşlar, burada Diyanet tartışması yapamayız, müsaade eder misiniz?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Şimdi...

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, bir saniye...

Arkadaşlar, yani her söylenen sözden bir mülhem, bir şey çıkararak bir soru soracaksak o zaman Diyaneti tartışacağız demektir. Diyanetin tartışma yeri burası değil yani burada komisyon olarak Diyanetimizin ve diğer kurumlarımızın hangi hizmetleri yaptığını görmek için sorularımızı sorduk.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Sayın Başkan, Alevi yurttaşlarımızın...

BAŞKAN EROL KAYA – Müsaade eder misiniz.

Sorularımızı sorduk, sorularımıza cevap alırsınız, yetersiz olursa tekrar soru sorarsınız. Böyle her soruya, her kelimeye bir cevap olursa yanlış olur.

Hocam, lütfen siz devam edin.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI –Bizim bütün...

BAŞKAN EROL KAYA – Ve toparlayarak devam edin tabii.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – ...farklı yaklaşımlar, farklı yorumlara karşı saygımız var, onların kendi yaklaşımlarını da saygıyla karşılıyoruz. Ama bizim -az önce bahsettim, konuşmamda da ifade ettim- dinin bir anlaşılma biçimi var ve kaynakları var. Efendim, bütün tarih boyunca ana akım dediğimiz bir anlaşılma biçimi, yorum biçimi ve uygulama biçimi vardır. Şimdi bu kaynaklar açısından baktığımız zaman ve tarihi tecrübemiz açısından baktığımız zaman efendim burada bahsettiğiniz hususun konumunu bulamıyoruz.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Daha açık...

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI –Yani şunu ifade ediyorum: Cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi, anlatabildim mi?

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yaşlı Alevilere ne hizmet götürüyorsunuz? Bunu sordum ben. Nasıl hizmet götürüyorsunuz onun kendi inancı çerçevesinde?

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Tabii, tabii. Yani bizim Alevi vatandaşlarımızın, kardeşlerimizin yaşadıkları bölgelere zaman zaman cami istiyorlar. Talep ettiklerinde gidiyoruz, hiçbir sorun yok ortada. Ülkemizin tarihine, geçmişine baktığımız zaman tabii ki bu ülkede birtakım sorunlar olmuştur, olmamıştır demiyorum ama bu ön yargıların izale edilmesi hepimizin görevi. Biz bunun için uğraşıyoruz bundan hiç şüpheleniz olmasın. Efendim, bu ülkedeki bütün vatandaşlarımız bu ülkenin evladıdır, aynı çatı altında yaşıyoruz. Dolayısıyla ayrımcılık yapmamak... Ama bir de realite var, sosyolojik bir gerçeklik var. Onu da hepimiz biliyoruz, biz bütün bunları aşıp aslında herkese hizmet götürmeye çalışıyoruz.

Kürtçe vaaz meselesi... Böyle bir şikâyet bize ulaşmamıştır. Diyanet İşleri Başkanlığına yani böyle efendim “Kürtçe vaaz veya hutbe okunmuş. Ondan dolayı bu sebeple bir ceza terettüp etmiştir, uygulama yapılmıştır.” Böyle bir şikâyeti, böyle bir şeyi ben hatırlamıyorum. Yani bu iddia ortalıkta dolaşıyor ama bizdeki bilgilere göre bunun aslı, esası yoktur.

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam şöyle yapalım: Varsa onun belgesini iletinler size.

Buyurun, devam edin.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Bir başka husus, bizim din konusundaki politikamızı Din İşleri Yüksek Kurulu belirliyor. Bunun tarihsel bir çizgi olduğunu da ifade ettim ama biz hiçbir zaman merkeze kendimizi oturtmuyoruz, hakikat bizim tekelimizdedir demiyoruz; aksine “Hakikat bizim tekelimizdedir.” diyenlerle mücadele ediyoruz. Ha, biz, bu milletin tarih boyunca kabul ettiği bir din anlayışı var, onu seslendirmeye çalışıyoruz. Efendim, öbür taraftan ilahiyat fakülteleriyle sık sık toplantılar, din şûraları, istişareler, istişare toplantıları düzenliyoruz ve onların fikirlerinden, onların yaklaşımlarından, çözüm noktasındaki zenginliklerinden istifade etme

noktasındaki çabalarımız sürüyor ve ifade ettiğiniz merkeze oturup diğerlerini sapkın ilan etmek Değerli Vekilim, bu bizim yaptığımız bir şey değildir. Aksine bu, Türkiye’de bizim hararetle mücadele ettiğimiz bir husustur.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Buna kadar ama “Ana yoldan çıkmış.” dediler.

BAŞKAN EROL KAYA – Ya, şimdi, hayır, müsaade eder misiniz? Hayır, bu toplantının insicamını lütfen koruyalım ama sorunuz varsa not alın, not alın, sorarız.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ama o değil, oraya kadar giden birtakım yorumlar...

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, lütfen devam edin.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Evet, ben birkaç cümle daha ifade ederek toparlıyorum. Diyanet İşleri Başkanlığının gerek din konusundaki çizgisini, yayınlar olsun, vaazlar olsun, fetvalar olsun, dini bilgilendirme konularında politikasını Din İşleri Yüksek Kurulu belirliyor. Din İşleri Yüksek Kurulumuz, Değerli Vekilim, tamamen tarafsız bir kurumdur. Ben orada iki dönem görev yaptım. Oradaki çalışma sistemini burada uzunca anlatırım ama detayına girmek istemiyorum. Orada bizim malum temel kaynaklarımız var; Kur’an, sünnet ve bilimsel metodolojimiz var, İslami ilimlerin bilimsel metodolojileri var, tarihî bir tecrübemiz var, bunlar esas alınıyor. Ayrıca, mesela diyelim iktisat konusunda bize sorular geliyor -yoğunlukta soru- sağlıkla ilgili gelişmelerin soruları geliyor, biz işin uzmanlarını çağırıyoruz. Bugünkü dünyada bu konu nasıl ele alınıyor, bilim adamları tarafından, sahanın uzmanı bilim adamları tarafından konu nasıl işleniyor? Yani bizim çalışma metodumuz budur. Bir de bizim kurul üyelerimiz asla ahiretlerini, öbür dünyalarını tehlikeye atacak şekilde, efendim, tarafgir, düşünmeden, araştırmadan fetva verecek kimseler değildir. Ben bunu size çok rahatlıkla söyleyebilirim. Orada bulunan hocalarımız, ilahiyat fakültelerinde otuz senedir, kırk senedir çalışan, alanında temayüz etmiş olan insanlardır, dolayısıyla ben bu tarafsızlık meselesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Tabii, nihayetinde Diyanet İşleri Başkanlığı bir kamu kuruluşu ve efendim, sizler ifade ettiniz az önce, siz de bu ülkede devlet memurusunuz, doğru, bu her dönemde böyle olmuştur ama biz din konusunda söz sarf ederken, efendim, bunun kesinlikle bir vebal olduğunu, bir karşılığı olduğunu hesap etmişiz, düşünmüşüz ve hiçbir arkadaşımız da bu noktada, efendim, gelişigüzel, keyfi hareket etme hakkına sahip değildir. Tamamen ilmî usuller, bilimsel metotlar çerçevesinde... Bizim çok müsellemler, muhkem bir ilmî geleneğimiz var, onlar esas alınıyor. Yoksa, orada, efendim, 16 kişi toplanıyor, önlerine gelen bir meseleyi keyiflerine... Böyle bir algı oluştu -sizleri kastetmiyorum- böyle bir algı oluşturuluyor. Bu asla gerçekleri yansıtmayan bir durumdur. Yani kurulun tarafsızlığıyla alakalı olarak; ha, zaman zaman siyasetçilerin söylediği birtakım hususlar, gündeme getirdiği hususlar olabilir, bizimkilerle de örtüşebilir; bu gayet doğal bir şeydir. Yani şu anlamda: Ülkenin birtakım meseleleri var, insanlığın meseleleri var. Biz görüşümüzü serdediyoruz, birtakım siyasiler de paralelde aynı görüşleri serdedebilirler. Bu, Başkanlığın, efendim, siyasetten talimat aldığı anlamında asla değerlendirilmemelidir, değerlendirilmemelidir.

Fanatizm meselesine gelince, bizim mücadele ettiğimiz bir konu fanatizm. Bu insanın sorunu aslında yani genelde insanlığın sorunu. Doğru, Müslümanlar arasında, cemaatler, gruplar, dünya genelinde, İslam dünyası genelinde bir fanatizm vardır ama biz hep şunu telkin ediyoruz, diyoruz ki: Bu dine mensup olan insanlar körü körüne hareket etmezler, taklitle hareket etmezler; her zaman bilinçli, soğukkanlı hareket ederler yani bu ahlakı, birlikte yaşama ahlakını anlatmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN EROL KAYA – Hocam, toparlayalım.

DİYANET İŞLERİ BAŞKAN YARDIMCISI İBRAHİM HİLMİ KARSLI – Evet, ben tekrar saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Türkiye Belediyeler Birliğini dinliyoruz.

Buyurun.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Sayın Başkanım, izninizle bir dakikanızı istirham edebilir miyim? Konuyla alakalı Sayın Vekilimin söylediği... Ben Doğu ve Güneydoğu’da yirmi yıl görev yapmış bir arkadaş olarak söylüyorum, Mardin’de, Diyarbakır’da, Van’da ve Ardahan’da il ve ilçe müftüsü olarak çalıştım, orada cezaevlerine gittim. Mesela o bölgede gerçekten hiçbir imam arkadaşımıza Arapça, Kürtçe konuşuyor diye bir ceza vermedik, tam aksine Türkçe bilmeyen yaşlı kesimimize bu dini, rahmet dinini Kürtçe anlatabilirsiniz ve anlatıyorlar.

İkinci olarak ya kanun ve Anayasa bizim görev sınırlarımızı belirlemiş. Cezaevlerine gidip ya da bizden bir talep olduğunda... Ben Mersin’den geldim buraya mesela.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – “Siz ceza verdiniz.” demedim. Ceza aldılar, siz ona nasıl bir tavır takındınız onu kastediyorum.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Hayır, Kürtçe konuşmadan dolayı ceza alınması yoktur -bakın, ben çok açık konuşuyorum, on sekiz yıl orada görev yaptım- ondan dolayı değildir, farklı alternatiflerdendir yani Kürtçe konuştuğundan dolayı değildir. Belki Kürtçe konuşurken eğer devletin bütünlüğüne...

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Peköz, onu ben senden rica edeyim ya. Bana gönderir misin lütfen?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyorum.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ŞABAN KONDİ – Sağ olun.

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Hayri Baraçlı, Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri.

Sayın Genel Sekreterim, hoş geldiniz.

Arkadaşlar, Türkiye Belediyeler Birliği tüm Türkiye’deki belediyeler adına kurulmuş bir birliğimiz. Eski bir belediyececi olarak ifade etmek isterim, çok zengin kaynakları, imkânları, vizyonu olan bir kurumumuz.

Hayri Baraçlı Sayın Genel Sekreterimiz, Ramazan Özcan Yıldırım Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı ve Zeliha Mercimek Hanımefendi Hukuk İşleri Müdürümüz.

Buyurun söz sizde.

Yirmi dakika süreniz var.

3.-Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayri Baraçlı’nın, Türkiye Belediyeler Birliği olarak yaşlılara yönelik yaptıkları faaliyetler ve vizyonla ilgili neler yapılabilecekleri hakkında sunumu

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; bize bu imkânı verdiğiniz için teşekkür ediyoruz başta Başkanımız olmak üzere.

Tabii, sizden gelen yazı doğrultusunda biz hazırlıklarımızı yaptık ve hem yapılan işlerden kısaca bahsederken vizyonla ilgili neler yapılabilir, onlardan sizlere bahsetmek istiyorum. Tabii, Belediyeler Birliği olarak belki de konunun açıklanmasını sağlayabilmek adına, 2019 yılında 60 yaş ve üzeri insan sayısı 1 milyar civarında iken 2020 yılında 60 yaş ve üstü insan sayısı 5 yaşından küçük çocukları da geçti. Onun için, 2050 yılında da 60 yaş üstü dünya nüfusu oranı yüzde 12’den yüzde 22’ye -neredeyse 2 katına- çıkacak; bu da bizim çeşitli tedbirler almamızı gerektiriyor. Onun için, nüfusun yüzde 25,6’sı 65 yaş ve üstü insanlardan oluşacak. O yüzden, biz de bu noktada yerel yönetimler olarak farklı bir perspektiften olaylara bakıp Türkiye’de 1.391 belediyenin bu çerçevede çalışmalarının bu boyutta gelişmesi gerekliliğiyle ilgili biz de kendi çalışmalarımızı yapıyoruz.

1911’de erkeklerde 57, kadınlarda 60; 2017’de erkeklerde 70, kadınlarda 72’yken; 2066’da bu değer erkeklerde 75, kadınlarda 77’ye çıkacak ki ülkemizde de 65 yaşa ulaşan bir kişinin kalan yaşam süresi artık ortalama on sekiz yıl civarında gerçekleşiyor. Çalışma çağındaki bir kişiye düşen yaşlı sayısı ülkemizde 2015’te 12,2 iken 2020 yılında 14,1’e yükseldi ve nüfus projeksiyonlarına göre de 2005 yılında 16,4; 2030 yılında da 19,6 olması bekleniyor. Onun için, bizim de yaş alan bireylerimiz için bazı tedbirleri farklı bir şekilde almamız gerekliliği de ortaya çıkıyor. Onun için, ülkemizde iş gücü istatistiklerine göre de rakamlarımız var; 2015 yılında yüzde 11,9 iken 2019 yılında yüzde 12 oldu ve bu noktada da bizim bazı tedbirleri almamız gerekiyor. Onun için, 65 yaş üzeri eş durumuna bakıldığında da erkeklerin yüzde 12’sinin eşlerini kaybettiğini, kadınlarda ise bu durumun yüzde 50’lerde olduğunu görüyoruz. Onunla ilgili de sosyal yaşam açısından neler yapılabilir; belki de yerel yönetimlerle ilgili de bir projeksiyon çıkabilir. Yaşlılar ömürlerinin son yıllarında eşleri olmadan yalnız yaşıyorlar. 65 yaş üzeri tek kişilik yaşlı hane nüfusunun toplam nüfusa oranı da 5,4 civarında yüzde olarak. Tabii, yaşlıların üçte 2’si huzurevine yerleşmek için kendisi müracaat ediyor; tercih etmelerindeki ilk 3 sebep, çocuklarına yük olmama, huzurevi imkânlarının daha iyi olması ve çocuklarıyla birlikte olmak istememeleri oranlarında böyle bir istatistiğimiz de var.

Şu anda belediyelerimizde yaşlılara yönelik birçok hizmet yapılıyor. Bu 1.391 belediyemizde yapılan birçok faaliyet var. Bunları saydığımızda, bakım hizmetleri, evde sağlık, sosyal yardım ve ulaşım hizmetleri, koruyucu, önleyici çalışmalar, aynı zamanda eğitim ve kütüphane hizmetleri ve sosyal aktiviteler gibi kavramlarla bu çalışmalar devam ediyor. Yaşlı dostu kentlerle daha kapsayıcı politikalar, daha içermeci toplum ve daha adil bir yaşlanma için acaba neler yapabiliriz; bununla ilgili de biz hak, aktif yaşlanma, eğitim ve sağlık gibi 4 konuda bir yerel yönetim projeksiyonunu sizlere arz etmek istiyoruz. Onun için de Birleşmiş Milletler yaşlılık ilkeleri doğrultusunda yaşlıların “bağımsızlık” kavramının sürekli geliştirilmesi, aynı zamanda bunların tüm toplumdaki faaliyetlere ve etkinliklere katılımının sağlanması ve topluma hizmet edecek bir anlayışla hareket etmelerini ortaya koymak, yaşlılara yönelik bakım hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırarak belki de önleyici bakım kavramlarını ortaya koymak ve hastalanmadan onlar için tedbirler alabilmek ve bununla beraber, itibar ve kendini gerçekleştirme konusunda da yerel yönetimler olarak bu çalışmaların hızlı bir şekilde devam etmesini sağlamamız gerekiyor. Onun için, insan onuru ve haklarının yaştan ve bireysel yeteneklerden bağımsız olduğunu da hepimizi biliyoruz. Bu yüzden, yaşlıların hak ve koruma sisteminde görünür kılınmaları ve hak taşıyıcı olarak da daha güçlü algılanmaları gerekmektedir. Bu çerçeveden baktığımızda da adil yaş alma hakkının korunmasının formülü olarak sosyal hayatta karar alma süreçlerine katılım, hakların korunması, çoğaltılması ve farkındalığın artırılması, sağlık, bakım ve sosyal güvenlik hizmetlerinin iyileştirilmesi, yaşa dayanan ayrımcılık ve şiddetten korunma gibi kavramlarla eşitlere eşitsiz muameleyi ortadan kaldıracak bir OECD yaklaşımıyla, “Yaş ayrımcılığı ne açıkça yapılır ne de ölçülebilir.” anlayışıyla herkese eşit hizmet sunacak bir yerel yönetim kavramını geliştirme gayreti içerisinde olmamız gerekiyor.

Tabii ki geleneksel toplumdan modern topluma geçerken yaşlıların tüketim toplumu değerlerine sahip olmaması ve medyadaki olumsuz sunuluşları -biraz önce de bu konulardan biraz bahsedildi- ve emekliliğin bir çöküş olarak değerlendirilmesi gibi faktörler yaşlıların değer kaybına uğramasına da neden olmaktadır. Onun için de topluma bir katkı sağlayabilmek adına hem eğitim faaliyetleriyle bilinçlerinin artırılması, bununla beraber farkındalık oluşturma kavramının geliştirilmesi ve kitle iletişim araçlarını da doğru kullanarak haklarının savunuculuğunu yapma ilkeleriyle yaşlıların da toplum içerisinde fayda üretebilecek hâle gelmesi gerekiyor. Onun için “İnsan gençliğinde öğrenir, yaşlılığında anlar.” tanımıyla belki de bizim farklı boyutta bir aktif yaşlanma modelini de geliştirmemiz gerekebilir.

Tabii ki Cumhurbaşkanımızın yaşlılarla ilgili vermiş olduğu yerel yönetim anlayışı doğrultusunda yaşlılarımıza sahip çıkmak aynı zamanda geleceğimize sahip çıkmak ilkesiyle de yerel yönetim projeksiyonunda önemli bir merhale katediyoruz ve yaşlılarımıza değer katıyoruz. Onların toplum içerisinde sağlık hizmetlerinden doğru yararlanabilme, aynı zamanda belediye hizmetlerinden doğru yararlanırken de geleceğe bakarak tecrübelerini aktarabilme ortamında bir aktif yaşlanma anlayışını da bizim hedeflerimizin arasına koymamız gerekiyor. Onun için, insanların yaşamları boyunca fiziksel, sosyal ve zihinsel sağlık potansiyellerini gerçekleştirmelerine de yardımcı olacak ve onlara yeterli koruma, güvenlik ve bakımı sağlarken ihtiyaçlarına da isteklerine de kapasitelerine de göre topluma katılmalarına olanak sağlayacak bir anlayışla aktif yaşlanmayı ön planda tutmamız gerekiyor.

Buradaki iki kritik konu da özerklik ve bağımsızlık anlayışı. Onun için, kişilerin kendi kurallarına ve tercihlerine göre günlük yaşamlarını sağlayabilmeleri; belki de çocuklarına, eşlerine bağlı olmadan da bağımsız bir şekilde işlevlerini yerine getirebilecek anlayışla artan ömür süresi, sağlıklı bir yaşlanmayla birleşirse iş gücüne katılımın artmasıyla topluma uzun vadede katkı da sunacaktır. Belki de belirli bir yaştan sonra toplum içerisinde hizmet yürütebilme kabiliyetlerini geliştirebilecek bir projeksiyonda yaşlılık yönetim sistemini de ortaya koymamız gerekmektedir.

Onun için aktif yaşlanmanın dört unsuru: Sivil katılım ve istihdam yani gönüllülük seçenekleri, hobi edindirme, girişimcilik fırsatları, yaşlıların katkısına verilen değer gibi anlayışlarla, belki de sosyal katılımla da kültür ve kuşak entegrasyonunu sağlayabilecek... Ki zaten bu kültür ve kuşak entegrasyonunu sağlamak adına yaşlıların eğitimini belirli bir noktada gerçekleştirebilmemiz gerekiyor ve bizlerin, katılımın teşviki, izolasyonu azaltmak ve ekonomik faaliyetlerle onların sosyal katılımını sağlayarak toplum içerisinde ürün üretme, hizmet üretme anlayışlarını da sürekli geliştirmemiz gerekiyor.

Tabii, yerel yönetim anlayışı içerisinde baktığımızda, dış mekânlarda yaşlı dostu kaldırımlar, aynı zamanda güvenli bir ortam, dinlenme yerleri veyahut da yaşlı dostu binalar gibi imar planlarının da buna göre düzenlenmesini sağlayabilecek altyapı çalışmalarını da gerçekleştirmemiz gerekiyor. Saygı ve kapsayıcılık içerisinde, yaş ayrımcılığına gidilmeden, herkese saygı ve sevgi çerçevesinde, yaşlanmayı kutlamak, aynı zamanda yardımseverlik ve halk eğitimleriyle de toplum tabakalarını bilinçlendirme gayreti içerisinde girmemiz bizlere de yaşlıları korumak adına önemli bir projeksiyon oluşturacaktır. Yaşlılar için etkinlik portalı, yaşlı konseyi, şehir kütüphanelerinde dijital okuryazarlık eğitimi, köpek gezdirme programları, belediye hizmetlerindeki gönüllülük, gazete dağıtımı, hobi kursları, gönüllü trafik polisliği gibi kavramlarla toplum içerisinde onlara da belirli bir hedef doğrultusunda katkı sağlamamız gerekiyor.

Bir araştırma, en az bir saat kitap okuyan veya başka hobilerle uğraşan yaşlı yetişkinlerin hobilere günde otuz dakikadan az zaman harcayanlara kıyasla demans riskinin de azaldığını bize göstermektedir. Calgary Üniversitesi tarafından yürütülen bir çalışmada ise, 65 yaş ve üzeri insanlarda, haftada en az

bir saat boyunca düzenli olarak gönüllü olanlar, gönüllü olmayan yaşlı yetişkinlere göre 2,5 kat daha az demans gelişme olasılığı bulunmaktadır. Onun için de yaşlılık yönetim sistemi içerisinde sağlıklı bir bireyin oluşturulması ve sağlıklı ömrün devam ettirilmesi açısından da bu tarzda çalışmalara bir şekilde destek vermemiz gerekir.

Esasında “Demans nedir?” diye baktığımızda; bu, beynin küçülmesi. Fakat fiziksek olarak değil de “Ben anlamam, beni yorma, beni karıştırma, bildiğin gibi yap.” gibi kavramlarla hayattan kopma fırsatını da yaşlılarımıza vermememiz gerekir. Onun için, bu insanları toplumun içerisine katmamız ve onların fikir üretmesini sağlayabilecek... Belki de şehir laboratuvarlarını, şehirler içerisinde onların fikirleriyle farklı projeksiyonda hizmet üretebilmelerini sağlayabilecek ortamları da oluşturmamız gerekiyor.

Bir Çin atasözü var: “Evde yaşlı bir insan yaşayan altın hazine gibidir.” kavramı içerisinde hareket etmemiz lazım. Onun için, belki yaşlılarla ilgili bir eğitim problemini de çözmemiz gerekir. Onun için, Türkiye’de yaşlıların durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı’nda yaşlıların kültürel, ekonomik, politik ve sosyal yaşam boyunca öğrenmeye katılımlarını sağlamak için sürekli bir hedefler bütünlüğü içerisinde problemleri çözmemiz... Aynı zamanda, gençlerin, yaşlıların kolay öğrenmedikleri, iletişim teknolojilerini kolay kullanmadıkları gibi savları var, onun için esnek olmadıklarını da düşünüyorlar. Yaşlılar da gençlerin bilgilerinin ve tecrübelerinin eksik olduğunu düşünüyor. Onun için yaş ayrımcılığını diğer ayrımcılık türlerinden ayıran bir unsur olan “Bugün yaşlı olanlar geçmişte gençti, bugün genç olanlar ise ileride yaşlı olacaklar.” düşüncesi içerisinde toplumun tüm tabakalarını birleştirebilecek bir anlayışla bu yaşlılık yönetim sistemini belki de değişik boyuta taşımamız gerekir. Onun için “Eğitim bir insan hakkıdır.” kavramıyla yaşlılarda ömür boyu öğrenme noktasında bir hedef koymamız ve bu öğrenmeyi belirli bir noktada da yönetebilmemiz açısından bizler yerel yönetim anlayışında da bu tarz çalışmaları ortaya çıkarmamız gerekiyor.

Tabii ki yetişkin eğitim programındaki programlar var; bunlar, tamamlama eğitim, mesleki eğitim ve teknik yeterlilik için eğitim gibi kavramlarla beraber, daha iyi sağlık, refah ve aile hayatı için eğitim, yurttaşlık eğitimi, siyasal ve toplumsal yeterlilik için eğitim, öz doyum için eğitim gibi yani kendini gerçekleştirme ve ifade edebilme, toplumda var olma gibi eğitimlerle de sürekli bir yetişkin eğitim programıyla bu çalışmalarımızı da hızlandırabiliriz. Onun için Antalya’da Akdeniz Üniversitesi bünyesinde 2016 yılında eğitime başlayan 7 kampüste binlerce yaşlının okuduğu tazeleme üniversitesiyle insan odaklı eğitimin çocuk ve gençlerle sınırlı kalmayıp engeller ortadan kalkınca her yaşta öğrenimin mümkün olabildiğini de kanıtlamıştır. O çerçevede, tabii ki pandemi bize hızlı gelişen dijital teknolojileri de getirdi. Onun için artık bayramlar görüntülü telefon görüşmesiyle kutlanıyor, öğrenciler bilgisayar ortamında derslere katılıyor, ancak özellikle yaşlılar bu dijital çağın avantajlarından bir şekilde faydalanamıyor. Bu durumun en önemli nedenleri de yaşa bağlı görme ve işitme engelleri, ürünü bozmaktan ve yanlış işlem yapmaktan korkma, internete ve dijital hizmetlere olan güvensizlik ve kişisel bilgilerin ele geçirilmesi endişesi ve bununla beraber yazıların küçük olması ve dijital işlemleri hızlı ve karmaşık bulmaları bunların bu tarzdaki çalışmalara girmesine, işlere girmesine engel oluyor. Onun için dijital okuryazarlık da bu çerçevede önemli bir unsur olacak. Onun için de iki kuşak arasındaki dijital farkın giderilmesi ve yaşlıların dijital okuryazarlık seviyelerinin artırılması için yerel yönetimlerin kuşaklar arası dayanışma anlayışıyla yaşlılarla gençleri bir araya getiren uygulamalara öncelik vermeleri gerekiyor. Onun için yaşlıların dijital okuryazarlık konusundaki kurslara katılmaları konusunda farkındalık oluşturulması ve yerel yönetimlerin bu noktada aktif olması, halk eğitim merkezleri tarafından ücretsiz eğitim kursları düzenlenmesi ve aynı zamanda da yaşlıların teknoloji konusunda yaşadıkları endişeleri azaltmasına yönelik terapi yöntemlerin de bir şekilde uygulamamız gerekiyor.

Tabii, üçüncü aşama sağlık. Sağlıkta en önemli noktalardan bir tanesi “sağlıklı yaşlanma kavramı” yeni değil. Marcus Cicero milattan önce 44’te “yaşlılık” başlıklı bir makale yazdı, bireylerin sağlıklarını ve canlılıklarını nasıl koruyabilecekleri o yıllarda da bir şekilde anlatılmıştı. Onun için hangi yaşta olursa olsun sağlığımızı bir şekilde korumamız gerekir. Onun için Dünya Sağlık Örgütüne göre sağlıklı yaşlanma, yaşlılıkta iyilik hâlini sağlayan işlevsel yeteneğini geliştirme ve sürdürme sürecidir. Onun için temel ihtiyaçları karşılamak, öğrenmek, büyümek ve karar almak, mobil olmak, ilişki kurmak ve topluma katkıda bulunmak yaşlıların en temel haklarından bir tanesi olması gerekiyor. Onun için de bu yaştaki insanlarımızın hem bilişsel hem motor işlevleri, aynı zamanda duygusal işlevler ve düşünsel sağlıklarını da koruyabilmeleri için bir şekilde tedbir almamız gerekiyor. Araştırmalar, 70 yaşın üzerindeki yetişkinlerin yaklaşık yüzde 30’unun yürüme, sandalyeden kalkma veya merdiven çıkma konusunda sorun yaşadığını göstermiştir fakat bu, aktif bir yaşam tarzı sürdürerek önemli ölçüde yavaşlatılabilir. Kas kütlelerini korumak yaşlıların daha uzun yaşamasına da yardımcı olabilir.

Yaklaşık bin yaşlı yetişkini beş yıl boyunca takip eden bir başka çalışma yeşil yapraklı sebze tüketiminin daha yavaş bilişsel gerilemeyle önemli ölçüde ilişkili olduğunu da göstermiştir. Onun için, hepimiz yaşlandıkça yaşayacağımız kas ve güç kaybına hazırlanmak için güçlü kaslardan oluşan bir temel oluşturmayı da düşünmemiz gerekir. Onun için yaşlılara da bu tarzda eğitimleri vermemiz gerekmektedir.

70 yaşından büyük 11 binden fazla yetişkin üzerinde 2021 yılında yapılan bir araştırma yalnızlığın kalp hastalığı riskiyle ilişkili olduğunu da göstermiştir, onun için binden fazla yaşlı yetişkinden oluşan bir çalışmada bilim adamları depresif dönemlerin sayısı ile alzheimer riskinin artması arasında bir ilişki de keşfetmiştir, onun için yaşlılar üzerinde oluşturulacak ilişki yönetimiyle bunlarla ilgili tedbirleri de alma şansımız söz konusu olabilir.

Tabii, 2020 yılında dünyada 50 milyon civarında demans vakası görüldü ancak bu sayının 2050 yılında 152 milyona çıkması da öngörülmektedir; onun için de “iştme sağlığı” demansın önlenabilir nedenleri arasında ilk sırada yer alıyor; bu nedenle, 60 yaş üstü bireyler için iştme testlerinin yıllık olarak yaptırılması, eğer bir iştme kaybı varsa bir an evvel tanının konulması ve tedaviye başlanması demansın önüne geçilmesinde büyük önem taşımaktadır. Onun için belki de dünya genelinde desteğe ihtiyaç duyan yaşlı sayısı arttı ama bir araştırmaya göre de 2030 yılına kadar 60 yaş ve üzeri kişilerin yüzde 46’sından fazlası da engelli olacak; onun için de bu noktada, hem yaşlı hem engelli tedbirlerini bir şekilde almamız gerekiyor ve bu vatandaşlara sağlanacak uzun süreli bakımı da içeren entegre bakım sistemleri geliştirilmeli.

Entegre bakım, erişilebilir, karşılanabilir, adil ve güvenli anlayışla, bu çerçevelerde çalışmalarımız devam ederken gene yaşlılık üzerinde bakım faaliyetlerine ek olarak belki yerel yönetimler belki de bakanlıklarımız aracılığıyla 5 duyu organına yönelik yıllık tarama testlerinin yapılması ve onların bilişsel kabiliyetlerini artırabilecek, öğrenme kabiliyetlerini geliştirebilecek ve tat alma, iştme duygularını da geliştirecek çalışmalara da destek verilmesi gerekmektedir. Onun için “bakım hizmeti” kavramının da toplumda kadının rolü olmaktan çıkarılıp evde yaşlı bakımı verebilecek bireylerin eğitim ve istihdamına yönelik düzenlemelerin de bir şekilde yapılması gerekir; onun için de eğitim, bilgi, öğretim ve akreditasyon önemli bir konu. Yerel yönetimlerde birçok belediyemiz bunlarla ilgili, bu tarzdaki çalışmalarda ve eğitimlerde de bir şekilde bulunmaktalar.

Hastalığı önlemek tedavi etmekten daha az maliyetli, onun için de orta dereceli fiziksel aktiviteyi teşvik eden önlemlere yapılan 1 dolarlık yatırım tıbbi maliyetlerde 3,2 dolar tasarruf sağlayabilir, onun için önleyici tedbirleri de almamız gerekir. Sağlıkla ilgili problem çıktığında çözüm üretmek bizlere daha pahalıya mal oluyor, onun için bizler “İyi, sağlıklı yıllara hayat katar.” anlayışı içerisinde, yerel yönetimlerde yaşlıya önem veren bir anlayışla çalışmalarımızı hızlı bir şekilde devam ettiriyoruz.

Tabii, sadece eylemlerimiz değil, yaş ve yaşlanma hakkındaki düşüncelerimizi de değiştirmemiz gerekiyor; onun için bir milletin, yaşlı vatandaşlarına ve emeklilerine karşı tutumu o milletin yaşama kudretinin en önemli kıstasıdır; o yüzden, Mustafa Kemal Atatürk’ün “Mazide muktedirken bütün kudretiyle çalışmış olanlara karşı minnet hissi duymayan bir milletin istikbale güvenle bakmaya hakkı yoktur.” sözü de bizleri yaşlılarla etkinliğimizi artırmaya önemli bir noktada teşvik edecektir.

“Yaşlıların çoğu hastadır ya da sakattır.” kavramı yanlıştır, bununla ilgili bizim algı yönetimi anlayışımızı da değiştirmemiz gerekir. 65 yaş üstü yaşlıların yüzde 75’inden çoğu aslında normal etkinlikleri devam ettirecek kadar sağlıklıdır. Bununla beraber “Yaşlılar tuhaftır.” “Güzellik, gençlik demektir.” “Kadınlar yaşlanınca çirkinleşmekten korkar.” gibi kavramları da ortadan kaldıracabilecek anlayışlarımızı bizim bir şekilde değiştirmemiz lazım çünkü Japonya’da gümüş renkli saçlar ve kırışıklıklar bilgeliğin belirtisi olarak hayranlık uyandırmakta. Bu anlayışlarımızı da bizim bir şekilde değiştirmemiz gerekiyor.

“Yaşlıların, kendi yararlarına olacak şekilde politik güçleri vardır.” gibi bir anlayış da yanlıştır, onun için yaşlıların oy veren kesim içerisindeki oranı yüzde 15 düzeyindedir ancak yaşlılar grup hâlinde bir partiye yönelmezler ve politik güçleri sanılandan da azdır. Onun için, bu ve buna benzer algıları değiştirmek, yaşlılara adil bir yaşam sunmak için stratejilerimizi ve yerel yönetim anlayışlarımızı da ona göre geliştirmemiz yani “aktif yaşlanma stratejisi” “sağlıklı yaşlanma stratejisi” “ulusal yaşlanma stratejileri” gibi kavramlarla politikaların yaşlıların haklarına, ihtiyaçlarına, kapasitelerine ve tercihlerine göre şekillendirilmelerini de bir şekilde sağlamamız gerekiyor. Onun için, politikalarla başarıya ulaşmak için toplum olarak artık “yediden yetmişe” değil, “altıdan seksene” anlayışıyla çalışmalarımızı devam ettirmemiz; son yirmi yılda yapılan çalışmalarla insanların ve yaşlılarımızın ömürleri bir şekilde artmış ama onların hayatlarına katkı sağlayabilecek ortamları da bizim oluşturmamız gerekiyor. Kuşaklara ayırarak, çatışan değil “A kuşağı” tanımında -biraz sonra onu yapacağız- olduğu gibi, ortak değerler etrafında, birbirinin dilinden iyi anlayan bir toplum oluşturmamız gerekiyor. Onun için yaşlılarımızın ve gençlerimizin, merak eden -yani A kuşağı- duyduğu merakla zihnini sorgulayıcı, yeni deneyimlere ve gelişmelere açık olması, aynı zamanda sürekli üreten, yani hata yapmaktan korkmadan sürekli denemeye ve üretmeye odaklanan bir anlayışla iz bırakan, yani insanların hayatına değer katmak ve iz bırakmak hedefiyle altıdan seksene herkesin bu noktada olduğu ve kendini bilen, empati kuran, yani “A kuşağı etrafında gelişen olaylara duyarsız kalmaz ve insani değerleri gözetir.” anlayışıyla 6 yaşından 80 yaşına kadar bu kavramlar ve anlayışlar içerisinde hareket ettiğimizde bir A kuşağı da oluşturmuş oluruz ve kuşaklar arası çatışmayı da ortadan kaldırmış olabiliriz. Onun için, A kuşağını oluşturmak için de özetle, adil yaş alma hakkının korunması, yetişkin öğrenimin ve eğitiminin geliştirilmesi, aynı zamanda aktif yaşlanma önerileri ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesiyle biz bu çalışmaları gerçekleştirebiliriz. Onun için dijital sağlık takip sistemi, entegre bakım hizmeti, beş duyu yıllık tarama testleri, fiziksel aktivite, beslenme önerileriyle yaşlılarımızın sağlıklı ömürlerini devam ettirebilecek ortamları da bizim bir şekilde oluşturmamız gerekiyor diyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Gayet zinde... C kuşağı mı oluyorsunuz hocam, siz hangi kuşak oluyorsunuz?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Biz hepimiz A kuşağıyız Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet, sorulara geçtik arkadaşlar. Sorusu olan arkadaşlarımız yoksa...

Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, şimdi yerel yönetimlerin yaşlılarla ilgili çok önemli projeleri olması gerekiyor, hakikaten önemli bir unsur yerel yönetimler bu anlamda. Bu yerel yönetimlerde evde bakım modellemeleriyle ilgili ne düşünüyorsunuz? Mesela, evde bakım teknisyenleri var çok sayıda mezun ama ne yazık ki yerel yönetimlerde bu teknisyenler çok çalışma alanı bulamıyorlar. Yani şu anda işte, huzurevlerine baktığımız zaman 1 Ekim Uluslararası Yaşlılar Günü nedeniyle Geriatri Derneği bir rapor yayınlamış, orada diyor ki: “Kamunun 166 huzurevi var.” ve 13.434 yaşlıya burada bakılıyor; 263 de özel huzurevi sayısı var, onun rakamını vermemiş kaç kişi çalıştığını. Tabii, bunun bir kamu hizmeti olması gerektiği yani huzurevlerinin de bir kamu hizmeti niteliğinde olması gerektiğine dair bir yorumu var. Burada, daha ziyade -gerçekten Avrupa’da da böyle bir eğilim var- hani huzurevlerinde bizim de yaşlılarımız öyle, genel olarak oraya gittiklerinde kendilerini atılmış, evlatları tarafından istenmeyen -sizin çalışmanızda da vardı bu- bir durumda hissediyorlar. Dünyada da trend böyle artık. Nasıl evde bebeklere bakılıyorsa aynı şekilde yaşlıların da evde bakımının öncelenmesi gereken bir çalışmanın ve projelendirmenin yapılması çok önem taşıyor. Buna dair bir çalışmanız var mı? Ve bu teknisyenlerin değerlendirilmesi konusunda yani Hükûmetin de ciddi bir çalışma yapması lazım, istihdam edilmeleri konusunda bir çalışma yapması gerektiğini düşünüyorum.

Yine bu yaşlı insanlar hastanelerden genel olarak tabii hasta... Hani siz “Bunu kullanmamalıyız.” dediniz ama yaş gereği doğal olarak hastalandıkları için hastanelerden erken taburcu ediliyorlar sık sık rahatsız oldukları için. O ara dönemde bakımla ilgili özellikle şu anda atıl olan pek çok hastane var. Bu hastanelerin bakımevlerine dönüştürülerek, o ara nekahet döneminde bakılmalarına ilişkin bir çalışma var mı, yapılıyor mu, buna ilişkin görüşleriniz nedir, bunu öğrenmek isterim. Yani o kapatılan hastanelerin palyatif tedavi ve bakım merkezine dönüştürülmesine ilişkin bir çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Bir daha, son cümleyi...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kapanan hastanelerin palyatif bakım merkezleri veya bakım alanları olarak düzenlenebileceğini düşünüyorum. Pek çok hastane şu anda kapalı yani atıl konumda duruyor, bunlar düzenlenebilir bu şekilde.

Tüm dünyada, işte, uzun süreli bakım güvencesi geliştiriliyorken mesela Almanya’da 2 bin euroya yakın destek veriliyor ya da gelişmiş ülkelerde, hani bunu ne yaparsan yap, ister evine bakıcı alabiliyor o rakamla, isterse o parayla yurt dışında tatile gidebiliyor; bu tarz bir çalışmanın ülkemizde de yapılması gerekiyor. Ne yazık ki yaşlılara çok cüzi miktarlarda bakım masrafı ya da para ödemesi yapılıyor. Buna dair yerel yönetimlerin -hani sizin kaynaklarınız da çok fazla- bir çalışması var mı? Bu çok değerli.

Bir de bu turizm alanları, turizm sağlığı açısından işte, iki türlü hem sosyal turizm var hem de biliyorsunuz, yaşlılarla ilgili bir turizm alanı var. Buna dair de böyle pazarlama mantığından ya da para kazanma mantığından daha ziyade bir değerlendirme mantığı güdülerek bu insanların tatil yapmasına dönük de bir çalışmanın olması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Başkan, buyurun.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Çok teşekkür ederim sunumlarınız için.

Abdurrahman Başkan ben, Milliyetçi Hareket Partisi Antalya Milletvekiliyim. Ulaştırma Bakan Yardımcımıza, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısına ve Sayın Hayri Bey’e sunumları için teşekkür ederiz.

Kaslarımızı kaybetmeyeceğiz, onu iyi anladık çünkü yaşlılık kasla başlıyor, hareketiniz giderse oradan...

Benim sorum şu: Şimdi, belediyelerin bu konuda farklı uygulamaları var. Her belediyenin özellikle yaşlılık ya da engellilerle ilgili çalışmaları farklı. Siz Belediyeler Birliği olarak bütün belediyelere bir proje, bir format dâhilinde bir şey sunup ya da bununla ilgili sunduğunuzu yaptırabilme ya da yaptırımla ilgili, bunun takip edilmesi... Hani hepsi farklı ama Belediyeler Birliği, sonuçta tüm belediyeleri kapsayan bir çatı birlik ve belediyelerle bu uygulamaların takip edilmesi, Belediyeler Birliği vasıtasıyla daha kolay olur mu? Yaptırımla ilgili elinizde herhangi bir şeyiniz var mı? Çünkü anlaşıyor ki biz komisyonlarda uzun zamandır, hazirandan beri, aslında çoğu şeyin farkında değilmişiz. Hepimiz yaşıyoruz hayatın içinde ama yaşlıların hayatının zorluklarıyla ilgili, sağlıklarıyla ilgili kısımlardan bu Komisyonla birlikte çok daha farklı şeyler öğrendik sizlerin sunumlarından. Bu Belediyeler Birliği, tabii, yerel yönetimler bu konuda önemli icraatlar yapıyor. Tabii ki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığımız ve belediyelerimiz bu konuda farklı çalışmalar yürütüyorlar. Bunların bir birlikteliği ya da bunların hepsinin bir havuzda yönetilmesi ve daha hızlı kararlar alınabilmesiyle ilgili bir imkân var mıdır? Bunu sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Peköz...

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Teşekkür ederim Başkan.

Sunumunuz için sizlere de teşekkür ediyorum.

Şimdi, iyi bir sunum hazırlamışsınız. Tabii, bu merkezî olarak düşündüğünüz şeyler ama belediyeler genellikle kendi siyasal tercihleri doğrultusunda eylem gerçekleştiriyorlar, her belediye çeşitli konulara aynı şekilde hassasiyet gösteremeyebiliyor. O bakımdan, bunları daha merkezileştirmeyi ve bunların takibini yapmayı düşünüyor musunuz? Onu öğrenmek istiyorum. İşte, bu barınmadan tutun, temiz suya kadar, gıdaya ulaşımaya kadar, kaliteli gıdaya ulaşımaya kadar, bakım vesaire, arkadaşlar ifade ettiler tekrar girmek istemiyorum. Aynı zamanda yaşlıların büyük bir kısmının düşmeler sonucu kırıklıklar yaşadıkları, özellikle kalça kırığı ve benzeri şeyler yaşadıkları, bu nedenle de çok ciddi sağlık sorunları yaşadıkları tarafımızdan biliniyor. Bunlarla ilgili tabii, bu daha çok yapıların düzenlenmesiyle ilgili ama aynı zamanda sokakların vesairenin de düzenlenmesiyle de ilgili bazı yaşlılar vardır ki 10 santimlik bir yüksekliğe ayağını kaldırıp koyamayabilir, onun için düz bir alan gerektiği konusunda da bir şey var. Bu anlamda belediyeleri ortaklaşa hareket edebilecekleri bir konuma sürüklemek şansınız, yönlendirme şansınız var mı diye sormak istiyorum.

Bir de şansınız var sizin, eğer bunun da çalışmalarını yaparsanız. Şu anda 27’nci Dönemde 330 milletvekili 50 yaşın üzerinde, bunun içerisinde 65-70 yaşında olanlar da var, 70’in üzerinde olanlar da var benim gibi mesela. Onun için öyle bir şansınız var. Böyle merkezî bir çalışma eğer gerçekleştirilebilirse destek ve katkı da alabileceğinizi düşünüyorum. Umarım hedeflerinize ulaşırsınız. O bakımdan teşekkür ediyorum sunumunuz için. İyi hedefler var ama bu hedeflere ne kadar erken ulaşabilir, ne kadar az hasarla atlatabilirsek bizim açımızdan o önemli. Bir de sizin de ifade ettiğiniz, arkadaşların da ifade ettiği gibi nüfusumuz gitgide yaşlanıyor ve bu ciddi bir problem olmaya devam ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi ben şunu sormak istiyorum: Bu Dünya Sağlık Örgütü'nün Yaşlı Dostu Kentler ve Topluluklar Programı var. Bu programa dâhil Türkiye'de buna aday kaç tane şehrimiz var, onu sormak istiyordum.

İkincisi, şimdi Türkiye'de giderek yaşılanıyoruz, Türkiye nüfusunun yüzde 9,7'si 65 yaş üstü fakat illere göre baktığımız zaman daha farklı bir tablo ortaya çıkıyor. Doğu ve Güneydoğu'daki illerde işte, Mardin, Muş, Siirt, Ağrı, Diyarbakır gibi illerde bu oran yüzde 5'lere hatta 3,5'lara kadar düşerken bilhassa Karadeniz'deki illerde, de mesela Sinop'ta 20,1, Kastamonu'da 19,2 yani bölgeler arasında çok ciddi farklılıklar var dolayısıyla şehirlerin de yaşlı nüfusuna bakış açılarının daha farklı olması lazım. Özellikle bu şehirlerle, Sinop, Kastamonu, Artvin, Giresun, Çankırı gibi şehirlerle ilgili ayrı bir düzenlemeye gerek var mı yaşlılarla alakalı yani kanunla belediyelere yeni görevler tanımlanabilir mi, o konudaki görüşünüzü almak istiyorum.

Bir de metropoller ayrı bir sıkıntı, oradaki yaşlı nüfusun sıkıntısı işte, Sinop'taki, Kastamonu'daki, Artvin'dekinden çok çok daha farklı, bunlarla, metropollerle alakalı sizin Belediyeler Birliği olarak herhangi bir çalışmanız var mı? Bir de ayrıca şöyle bir şey de var: Şimdi, bu saymış olduğum iller genelde yazın nüfusu artan illerdir ve gelenler de genelde yaşlı yani kendi memleketlerine İstanbul'dan, metropolden gelen insanlar var. İkili bir yaşam sürülüyor özellikle başta İstanbul olmak üzere, bununla ilgili bir çalışmanız var mı?

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Sayın Vekilim, son sorduğunuz soru neydi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şöyle, yani ben kendi gözlemimden bahsediyorum. Mesela, İstanbul'dan özellikle yaz aylarında insanlar, bilhassa yaşlılar kendi memleketlerine gidiyorlar ve gittikleri yerler de biraz evvel bahsetmiş olduğum yerler, dolayısıyla yaşlı nüfusu daha da fazla artıyor bu illerin, ikili bir yaşam var; bununla ilgili, ilgili belediyeler arasında herhangi bir çalışma yapılabilir mi, onu öğrenmek istiyordum.

Bir de ayrıca, mesela, ben zannedersem 2019 yılında Manisa Büyükşehir Belediyesinde Gördes'in köylerindeki şüpheli gördüğüm bazı köylerdeki su tahlillerini istemiştim. Onu almam mümkün olmadı yani bakanlığa yazdık, oraya yazdık, buraya yazdık, ben -işte 15-20 tane köy vardı zannedersem- o köylerin su tahlillerini alamadım. Neden bundan bahsediyorum? Çünkü buradaki sunumlarda şunu gördük, çağımızın en büyük dertlerinden bir tanesi demans ve alzhaymır ve ülkemizde çok ciddi şekilde alzhaymır ve demans hastalıkları artmakta, artış göstermekte, endüstriyel kaynaklı toksik kimyasallar da bu hastalıkların oluşmasında etkili aktörlerden bir tanesi yani işte, kirlenen hava, su, toprak bu hastalığın daha fazla artmasına sebebiyet veriyor ve ben de bu tahlillerin ve bunun takibinin doğru yapıldığını düşünmüyorum işin doğrusu, kendi deneyimimi söyleyeyim. En son Tarım Bakanlığının Sayıştay raporunda da buna benzer bir şey var, diyor ki: Bir yönetmelik gereği büyükşehir belediyeleri içme ve kullanma suyunun kalite parametrelerindeki oranların izlenmesi amacıyla her altı ayda bir bakanlığa bilgi vermesi gerekirken birçok belediyenin vermediğini görüyoruz. Yani bu konuda bir sıkıntı var, ben sıkıntı olduğunu düşünüyorum, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Hazır az soru olunca ben 2 tane şey söyleyeyim; birisi öneri, birisi de talep olsun inşallah. Talebimiz... Şimdi bu 79 slayt için teşekkür ediyoruz Sayın Genel Sekreterimiz Hayri Bey'e ancak öneriler yani uygulamalar noktasında neler var, çok göremedik ya da ben arada çıktım, o iki dakikada hallettiyse bilemiyorum. İstirhamımız şu olsun: Biz belediyelerimizin yani gerek bu 1.391 belediyenin... Hiç olmazsa 30 büyükşehir, 51'i de il belediyesi kabul edersek yani 81 çok üst düzeyde belediyemiz var ekonomik olarak da kadro olarak da ve uygulama olarak da. Bir de 519 büyükşehir ilçe belediyelerini koyarsak hakikaten önümüzde yaklaşık 600-700'e yakın çok güçlü belediyelerimiz var. Bunların uygulamaları gerek mevzuatın kendilerine emrettiği gerekse iyi örnekleri olan, belki mevzuatın da dışına çıkarak yaptığı iyi uygulama örneklerini lütfen bize iletirsiniz sevinirim. Yazılı olarak bunu sizden talep edelim yani bizim raporumuzda değerlendirmek üzere.

İkincisi de önerimiz... Yani Türkiye'de bu konuda yaşlılara yapılan hizmetlerle ilgili Türkiye Belediyeler Birliği bir çalıştay yapar mı? Yapsın daha doğrusu, bunu talep edelim, isterseniz resmî olarak da yazabiliriz. Türkiye'mizde özellikle il ve büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyelerinin katılımının sağlandığı, bu konuda yerele dönük... Çünkü az evvel sayın vekillerimizin de ifade ettiği gibi yani yaşlanmayla ilgili süreç, tamam, merkezî yönetimin alması gereken tedbirler ama hayatın bizi içindeki hizmetler, işte, kaldırımların yüksekliği ya da dairede kullanılan malzemelerin, engellilerin mutfak veya salona geçişlerdeki o küçük küçük şeyler pratikte hayatı çok ciddi etkileyen unsurlar. Lütfen, böyle bir çalıştay yapıp, Türkiye Belediyeler Birliği belediyelerimize örnek olursa çok seviniriz.

Teşekkür ediyoruz, söz sizde, sorulara cevap istiyoruz.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; tabii, esasında konular belediyeler üzerinden devam ederken belki daha geniş kapsamlı da bakmak gerekiyor yani “ailenin korunması” kavramı da burada önemli bir unsur. Onun için de o kavram üzerinden baktığımızda zaten Hükûmetimizin evde bakımla ilgili aile bireylerine de yaptığı destekler var. Şu anda elimizde rakamlar yok ama bu noktada o destekler de hakikaten insanların evde yaşlılarına bakma fırsatını da oluşturuyor. Ama onun ötesinde, tabii ki bizler huzurevleri açısından, yaşlı bakımevleri açısından ve bunların belediyelerde yani yerel yönetimlerde sayılarının artırılmasıyla ilgili de belirli bir çalışma içerisindeyiz Türkiye Belediyeler Birliği olarak. Zaten bu Komisyonumuzla beraber de belki belediyelerimize de bir öneri sistemi de geliştireceğiz. Biraz sonra sayın vekillerimizin de sordukları çerçevede onu da anlatacağım.

Tabii ki kapanan hastane konusu belki de bizim tam konumuzun dışında ama yerel yönetim hizmetler anlayışı içerisinde de biz tüm yaşlılarımıza belki de bakım hizmetlerini sağlayabilecek bir ortam oluşturma gayreti içerisindeyiz. Tabii ki bu yurt dışında olduğu gibi, işte, 2.000 euro, 2.500 euro gibi destekler vererek onların kış aylarını geçirmeleri için belki fırsatlar olabilir ama biz de turizm bölgelerimizde belki de yaşlılarımızla ilgili, onların kış aylarını o ortamda geçirebilecek ve tatil ortamlarını sağlayabilecek imkânlar oluşturabiliriz. Tabii, otellerin zaten kış kapasiteleri boş olduğundan dolayı onları da o şekilde değerlendirme fırsatımız oluşabilir. Zaten bu şekilde daha çok birbirleriyle yaşlıların kaynaşmasını sağlayabilecek yani o yaşta da arkadaş gruplarını geliştirebilecek ortamlar oluşturduğumuzda onların toplum içerisinde fayda üretme imkânlarını da oluşturabiliriz.

Tabii ki yerel yönetimler olarak, biz, Türkiye Belediyeler Birliği hem standartların oluşturulması hem kıyaslama hem bilgi üretmeyle yani belediyelerimize 1.391 belde, ilçe, şehir, büyükşehirler biz öneri getirebiliriz. Bu önerilerin de çoğunu belediyelerimiz hakikaten dinliyor ama sayın vekillerimizin söylediği gibi de her şehrin, her bölgenin kendine göre bir yaşlı kültürü, anlayışı, bakımı veya hatta

hizmeti olabilir ama bizler bu noktada bir standart oluşturma gayreti içerisindeyiz ve o standardın da gelişmesine nasıl katkıda bulunacağız ve yerel yönetim belediye başkanlarımızla, belki de Başkanımızın önerdiği çalıştayla da bu standartların hızlı oluşturulmasını da sağlayabiliriz.

Tabii ki belediye hizmetleriyle ilgili, işte, yaşlıların kaldırımlara erişimi, işte, hakikaten ayağı 10 santim kaldıramayan yaşlılarımız var. Belki de o kaldırımlarda imar planlarında, çevre düzeni imar planlarında, 5.000'lik, 1.000'lik, 25.000'lik, 100.000'lik imar planlarında, şehir yapılarında sadece kaldırımlarla ilgili değil, belki asansörler veya apartmanların giriş rampalarıyla ilgili çalışmalarla oluşturacağımız standartlarla da yaşlıların hayata bağlanmalarına da bir katkı sağlayabiliriz.

Onun için 2019 yılındaki o Manisa Gördes konusu, belediyelerdeki, yerel yönetimlerdeki sularla ilgili altı aylık dönemlerde çıktıklarını Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımıza vermek zorundalar. Tabii ki bizler bu noktada, bu konunun da takipçisi oluruz ve bu çerçevede bu bilgilerin Bakanlığa verilmesini veya il hıfzıssıhha aracılığıyla bu suların takip edilmesini sağlamak sadece belki bu noktada değil de karbon emisyonları, çevreye oluşturulan gazlarla ilgili de tedbirlerin alınması -çünkü yaşlıların solunum yoluyla da hastalıkları kapma durumları söz konusu- onun için, belki de bu çerçevede de bir öneri biz de belediyelerimizle geliştirebiliriz ve “yaşlı nüfus göçü” kavramı yani şehirden yaz aylarında köye göçüşler, tabi ki onların... Şu anda belediyelerimizin de bu noktada şikâyetleri var, oradan oraya göçtüğü zaman biz, işte, 2 binlik 3 binlik nüfusa göre destek alırken işte, onlar göçüyor, o desteklerin rakamlarıyla ilgili de bir çalışmamız var şu anda.

Yerel yönetimlerde yaşlı bakım ve hizmetleriyle ilgili de bir standart oluşturma çalışmasını biz başlattık. Yani o standart çalışması esasında, hani, belirli bir seviyede olacak ama sürekli gelişmeye matuf bir plan ve proje içinde bu çalışmalarımız da hızlı bir şekilde devam edecek.

Yaşlı dostu kentler de... Şu anda Türkiye’de 6 tane belediyemiz bu “yaşlı dostu kentler” statüsünde ama biz sadece yaşlı dostu kentler değil de biz Türkiye Belediyeler Birliği olarak “misafir şehir” anlayışı içerisinde şehre hizmet edebilecek bir yerel yönetim projeksiyonuyla hizmet gayreti içerisindeyiz.

Başkanım, sizin sorduğunuz soruda da iyi uygulama örnekleri ben bunu da koydum ama sunumların içerisinde biraz söyledim. Bakım hizmetleri, evde sağlık hizmetleri, sosyal yardım ve ulaşım hizmetleri, koruyucu, önleyici çalışmalar, eğitim ve kütüphane hizmetleri ve sosyal aktivitelerle yaşlılarımızı toplumumuza kazandırıyoruz. İmar, işte, kaldırımlar olsun, binalar olsun düzenlemeleri yapıyoruz ama onların ötesine de geçecek yani “Açığa çıkmamış ihtiyaçları karşılayacak bir yerel yönetim anlayışı içerisinde yaşlılarımıza ne tür hizmetler verebiliriz?” bu noktada da çalışmalarımız devam ediyor. Sunumun ileriki taraflarında da zaten buna benzer yapılan çalışmalar var ama biz sizin yazınızdan biraz da vizyon çıkaralım dedik. Onun için, bu vizyonla ilgili bir rapor hâlinde sizlere de sunarız ve o çalıştayı da bir şekilde gerçekleştireceğiz.

Bir de evde bakım hizmetleriyle ilgili teknisyen değerlendirilmesi ve istihdam edilmesi konusunda zaten ehliyetli ve yetkili bireylerimizin belediyelerde bu hizmetleri gerçekleştirmeleri gerekiyor. Yoksa sadece onların turnaklarının kesilmesi veya tıraşlarının yapılmasından öte, belki de geçici ön sağlık hizmetlerini verebilecek kabiliyette arkadaşlarımızın da bu noktalarda istihdam edildiğini sizlere bildirmek istiyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Yalnız bir örneğimiz... Ben sözünüzü kesmek istemedim aynı hataya düşmeyeyim diye. Yani x belediyesi en iyi örnekse, “65 yaş üstü şu kadar insan var ve bunlara dönük şu hizmetler var.” somut görelim birkaç tane örnek.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ HAYRİ BARAÇLI – Tamam.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, özür dileyerek...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben bir öneride bulunmak istiyorum Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Estağfurullah, şöyle bir şey: 17.00’de tezkere oylaması varmış ve ara verip tekrar gelmek istemiyorum ama Sayın Bakırlioğlu, kısa, hemen, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Çok kısa.

Biraz önceki sunumlarda da vardı: Mesela, engelli park yerleri, araçlar için park yerleri. 65 yaş üstündeki insanlar için de ciddi sıkıntı, bakıldığı zaman herhangi bir engeli yok fakat araç kullanıyor, kendi aracı var. Bunlarla ilgili bir düzenleme yapılabilir mi? Belli AVM’lerde, belli yerlerde 65 yaş üstündeki sürücülere de böyle bir kolaylık sağlanabilir mi? Yani Komisyonumuza bir öneri olarak söylüyorum.

Mesela, belli büyüklükteki belediyelere yasa “Nüfusun 100 bini aşarsa kadın sığınmaevi yapmak zorundasın.” diyor. Yani belli büyüklükteki ve belli orandaki yaşlı nüfusu barındıran belediyelere de işte, gündüz yaşlı bakımevi ve benzeri bazı yükümlülükler yüklenebilir mi?

Komisyonumuz bunu değerlendirir diye düşünüyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Çok özür dileyerek soru alamayacağız çünkü Mecliste oylamamız var, ara verip de tekrar heyeti yormak istemiyorum.

Ulaştırma Bakanlığımıza, Diyanet İşleri Başkanlığımıza ve Türkiye Belediyeler Birliğine de teşekkür ediyoruz.

Türkiye Belediyeler Birliğinden çok güzel örnekleri istirham ediyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum arkadaşlar.

Kapanma Saati: 16.59

